

ÅRSMELDING 2006

ØKT TRYGGHET OG GODE RABATTER

gjensidige.no

Vi trygger hverdagen for deg og dine, og gir deg gode rabatter når du samler forsikringene dine hos oss.

Som medlem av Norsk Sau og Geit får du nå 10% rabatt ved forsikring av sau og geit og 5% rabatt ved forsikring av gjeterhund.

Kontakt oss på 03100, se gjensidige.no eller kom innom vårt kontor.

PÅ LAG MED NATUREN

Det 60. året i NSGs historie er lagt bak oss. Et år som har brakt med seg både negative, men også først og fremst positive saker både for småfeholderne og deres dyr.

E.coli

Noe av det vi husker best fra året som har gått, er sykdomsutbruddene som følge av E. coli. E. coli finnes i flere varianter, som har eksistert i nærmest all tid. Men den varianten som førte til sykdom hos en del barn, ja som i ett tilfelle førte til det tragiske at et barn døde, var en spesielt aggressiv type.

Alle var enige om at noe måtte gjøres. Det var viktig å både finne kilden til smitten og legge strategier for å forhindre at slikt ikke gjentar seg i framtiden.

De forebyggende tiltak ble hovedsakelig laget på grunnlag av hva en tror, og mindre på grunnlag av hva en vet om årsak til smittespredningen. Noen av tiltakene ble mottatt med blandede reaksjoner i næringen.

Holdningen til NSG var at tiltakene må evalueres etter sesongslutt, slik at vi i framtiden fortsetter med de tiltakene som er nødvendig, og avslutter de som ikke har noen positiv virkning.

Bluetongue

En annen sykdom som kalles «bluetongue», har vært ukjent for de fleste av oss tidligere. I løpet av året har den imidlertid kommet betydelig nærmere våre områder.

Bluetongue forårsakes av et såkalt orbivirus. Det rammer først og fremst sau, men andre drøvtyggere som geit kan smittes. Sykdommen har tidligere forekommet i mer varmere strøk av kloden, men har i løpet av året kommet til Belgia, Nederland og Tyskland.

Norge er ikke sett på som et «fareområde» for denne sykdommen i nær framtid.

Dette bekrefter at Norge har en meget god dyrehelse, noe som bør være et fortrinn overfor forbrukerne.

Markedet

Lagersituasjonen når det gjelder sau, og spesielt lammekjøtt, har i løpet av året beveget seg fra overskudd til et stort underskudd. Lagrene for lammeslakt er ved årsskiftet nærmest tomme.

Årsaken til denne utviklingen, er i korthet at salget har vært positivt og at produksjonen viser nå en synkende tendens.

Dette medfører en helt ny situasjon, som tilsier at økonomien i næringa øyeblikkelig må bedres betydelig.

Import av lammekjøtt er en fallitterklæring, når beiteene i landet vårt blir stående uutnyttet.

Norsk lam har vært, og er, i verdenstoppen. Og kvaliteten øker ytterligere for hvert år.

«Beitetilskuddet»

Ved årets jordbruksavtale ble det opprettet ei ny ordning, det såkalte «beitetilskuddet».

Dette er en sak som NSG har arbeidet for i flere år, derfor kjenner vi stor takknemmelighet overfor avtalepartene for at dette ble en realitet, i en ellers så sterk rasjonaliseringsprosess. For vår del ville vi foretrekke at tilskuddet ble benevnt med «betaling for samfunnstjeneste».

Men dette tilskuddet er bare første trinnet på en lang stige. Ved å bygge videre på ordningen, vil det bedre økonomien i næringer som har dyr på beite, og som i tillegg pleier et fint kulturlandskap.

Geita

Siste året har også ført til en nedgang i bruk med melkegeiter, men bruk med såkalte «andre geiter» fortsetter å øke.

Det gode samarbeidet med TINE tyder nå på at det lar seg gjennomføre å anlegge og drive en egen seminastasjon for geit. Dette er av avgjørende betydning som oppfølging av «Friskere geiter».

På vegne av styret vil jeg få takke ansatte og tillitsvalgte på alle plan som har lagt ned en stor og skapende innsats for NSG og småfeholderne og deres dyr i året som er gått.

Vi vil også få rette en stor takk til alle våre samarbeidspartnere for rikt og fruktbart resultat.

Odd E. Risan

NORSK SAU OG GEIT

ÅRSMELDING 2006

INNHOOLD

Lederen har ordet	2
I STRATEGIPLAN FOR 2006 – 2007	6
II ORGANISASJONSARBEIDET	9
1. Representantskapsmøter	9
2. Lag og medlemstall	11
3. Arbeid i styret	13
4. Kommunikasjon	20
5. Organisert beitebruk	22
6. Prosjekt Beiterett	24
7. NSG Semin AS	26
8. Team Semin	31
9. Dyrevelferd	31
10. Klippeskolen	35
11. Genressursutvalget for husdyr	35
12. Nordisk dyreartsguppe for sau og geit	36
13. Prosjekt Økosau	37
14. Andre prosjekter	37

III Råd, nemnder og utvalg (RNU)	40
1. Avlsrådet og fagforum for sau	40
2. Avlsrådet og fagforum for geit.....	45
3. Utmarksrådet	50
4. Gjeterhundrådet.....	52
5. Ull- og klipperådet.....	53
6. Marknads- og utviklingsrådet.....	53
IV Sentraladministrasjonen	54
V Tillitsvalgte	56
VI Styrets melding 2006	63
VII Rekneskap 2006	64
VIII Andre opplysninger og statistikker	70
IX Annonser	78

I STRATEGIPLAN FOR 2006 – 2007

Hovudstrategi:

NSG skal i samsvar med § 1 i lovene arbeide for

- *eit rasjonelt og lønsamt saue- og geitehald,*
- *samarbeid i produksjon og omsetnad,*
- *større bruk av norske småfeprodukt,*
- *å fremje småfehaldet i samsvar med naturvilkår og marknadstilhøve.*

Visjon: «Norsk Sau og Geit – på lag med naturen»

Dette skal vi gjere gjennom å prioritere:

1. Økonomi og marknad

NSG har som overordna mål å skape ein økonomi for småfehaldet, minst på gjennomsnitt med dei andre produksjonane i landbruket.

Korleis:

- *Levere kvalitetssikra varer.*
- *Samarbeide med faglaga og ha offensiv kontakt med politiske og administrative miljø.*
- *Samarbeid med samvirke og andre som driv med foredling og omsetning, for å sikre best mogleg pris til bonden.*
- *Fremje og auke verdiskapinga av hovudproduksjonane.*
- *Småfenæringa skal ha betalt for den samfunnstjenesta den gjer med å pleie kulturlandskapet og hindre attgroing.*

2. Produksjonsvilkår

NSG skal arbeide for at naturen vert forvalta gjennom ein bærekraftig bruk der utmarka er viktigaste produksjons- og kulturfaktoren.

Korleis:

- *Trygge retten til bruk av beiteareala på 1995-nivå.*
- *Arbeide for ein rovdyrpolitikk som gir trygge tilhøve for menneske og husdyr.*
- *Arbeide for god dyrevelferd og dyrehelse.*
- *Utvikle den faglige delen av beitebruken.*
- *Økonomisk stimulering for å la småfe opphalde seg minst åtte veker på beite.*

3. Faglege utfordringar

NSG har som mål å utvikle og kvalitetssikre produkta gjennom avlsarbeid og krav til eigne produkt.

Korleis:

- Iverksette ny avlsorganisering og utvikle nye mål for avlsarbeidet.
- Utvikle avlsmetodar innanfor semin som styrkjer kvalitetsproduksjon og førebyggjer sjukdom.
- Etablere seminastasjon for geit og utvikle eigarinseminering på geit.
- Utvikle og auke tilslutninga til saue- og geitekontrollen.
- Auke tilslutninga og innrapporteringa til helsetjenestene for sau og geit.
- Halde vedlike og utvikle sosiale og faglege tilhøve i produsentmiljøa.

4. Eigen organisasjon

NSG må arbeide for full tilslutnad, utvikle seg gjennom klare mål og møte utfordringar i forkant.

Korleis:

- Skaffe ressursar til kollektive løysingar innanfor avl, semin og utmarksforvaltning
- Utvikle eigen organisasjon og skulere tillitsvalde.
- Kontinuerlig medlemsverving.

5. Politikarkontakt, alliansebygging

NSG har som mål å få politikarar og andre til å forstå verdien av eit sterkt småfehold.

Korleis:

- Klargjere samfunnsmessig nytte av sterkt småfehold.
- Prioritere alliansebygging.
- Ta heile organisasjonen i bruk.

6. Informasjon

NSG skal vere nyskapande og dagsaktuell i informasjons- og kommunikasjonsarbeidet.

Korleis:

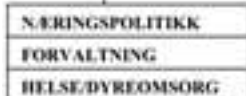
- Ta i bruk ein ny grafisk profil.
- Prioritere alliansebygging og framstå positivt overfor resten av samfunnet.
- Dagsaktuell oppdatering av tillitsapparatet.
- Bruke medlemsbladet som kontaktskapande og informerande organ til medlemmer og andre.

Organisasjons- og administrasjonsplan

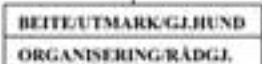
I ORG.PLAN

II ADM.PLAN

AVL SAU OG GEIT

II ORGANISASJONSARBEIDET

1. Representantskapsmøter

Siden NSG har en organisasjonsform med landsmøte hvert annet år, ble det ikke avholdt landsmøte i 2006. Det ble gjennomført to representantskapsmøter dette året.

I. Representantskapsmøte 22.-23. mars 2006

Møtet ble avholdt på Clarion Hotell Oslo Airport, Gardermoen. De årene det ikke arrangeres landsmøte blir representantskapsmøtet i mars som et lite årsmøte å regne. Således behandlet møtet bl.a. saker som leders tale, strategi 2006-2007, årsmelding, årsregnskap, budsjett, kontingent, godtgjørelse til tillitsvalgte, melding fra kontrollutvalget og valg av kontrollutvalg.

I debatten etter leders tale ble det trukket frem flere viktige saker som NSG hadde jobbet med, som rovviltproblematikken, merkeforskriften og økonomien i småfeholdet. Erik Fløystad gjennomgikk strategiplanen for 2006 – 2007. Vervekampanjen for 2006 ble presentert av Lars Erik Wallin, og det ble der pekt på nødvendigheten av kontinuerlig verving

Ingrid Arnøy (til venstre) og Odd E. Risan overrekker avlsstatuetten for beste bukk i 2005, Fawaz, til Veronica Fagerland. (Foto: Arne Flatebø)

NSG sine krav foran jordbruksforhandlingene ble diskutert, der mulighetene for bl.a. å ta ut maksimal målpris ble løftet frem. Av utmarkssaker ble det orientert om arealbruksproblematikken, verdien av beitebruken og utarbeidede forvaltningsplaner i rovviltregionene. Debatten som fulgte viste et stort engasjement i fylkeslagene på disse områdene.

Under saken Åpen post ble det bl.a. diskutert mangler og muligheter ved NSG sin hjemmeside.

Utdeling av avlsstatuetter

Avlsstatuetten for beste bukk i 2005 gikk til

*Eirik Larsen og sønnen Erik Lukas mottar avlsstatuetten for beste vær i 2005, Sakarias. Her flankert av leder i avlsrådet i NSG, Bjørn Høyland (til venstre) og leder i NSG, Odd E. Risan.
(Foto: Arne Flatebø)*

Veronica Fagerland og Asmund Ingar Johansen for Fawaz. Statuetten ble utdelt av Odd E. Risan og Ingrid Arneng.

Avlsstatuetten for beste vær i 2005 gikk til Hanne-Lill og Eirik Larsen for Sakarias. Statuetten ble utdelt av Odd E. Risan og Bjørn Høyland.

Heder og ære for 25 års tjeneste

Arne Flatebø har vært ansatt i NSG i 25 år og fikk derfor tildelt blomster og gullklokke av Lars Erik Wallin, som berømmet Flatebø sin innsats for organisasjonen og hans evne til omstilling.

II. Representantskapsmøte 17. oktober 2006.

Hele møtet ble avholdt som telefonmøte. Hovedsaken var sentral innkreving av kontingent i NSG. NSG landsmøte i 2005 ga styret/administrasjonen i oppdrag å utrede et system for sentral innkreving av kontingent. Utredningen var sendt ut til alle lokallag med oppfordring om å sende sine innspill i saken til fylkeslagene. Diskusjonen dreide seg i hovedsak om fylkeslagenes kontingentandel i den nye

ordningen, oppfølging av medlemmer med manglende innbetaling og hvordan beholde den personlige kontakten med medlemmer i lokallagene når kontingenten kreves inn fra sentralt hold. Representantskapet vedtok den nye ordningen, som skal gjelde fra 01.01.07.

Møtet tok også for seg forberedelser til jordbruksforhandlingene 2007. Styreleder Odd E. Risan tok for seg følgende momenter: beitetilskudd, fellesskapsløsninger og pris / marked.

Lars Erik Wallin orienterte om NSG sitt engasjement i Landbrukets forsøksringer sitt prosjekt «ØkoSau»

2. Lag og medlemstall

I 2006 hadde NSG 12.829 medlemmer fordelt på 18 fylkeslag og 390 betalende lokallag.

I tillegg kommer 525 direktemedlemmer og abonnenter, dvs. totalt 13.354 medlemmer/ abonnenter.

Medlemskontingenten og fordelingen av den for 2006 var slik:

	Hovedmedlem f.o.m. 51 dyr	Hovedmedlem t.o.m. 50 dyr	Husstands- medlem	Æres- medlem
- lokallag	kr 55	kr 55	kr 95	
- fylkeslag	” 140	” 140	” 40	
- landslag	” 605	” 355	” 65	kr 200
Sum	kr 800	kr 550	kr 200	kr 200

Lags- og medlemstall 2004, 2005 og 2006 (basert på innbetalt kontingent)

Fylke	Leder ved års skillet 06/07	Lagstall			Medlemmer			Av dette husst.medl.
		2004	2005	2006	2004	2005	2006	
Østfold	Grete Stokstad	2	2	2	97	96	77	16
Akershus	Johan Persbråten	8	8	8	212	199	179	17
Hedmark	Gunnbjørn Trøan	21	21	21	947	911	835	131
Oppland	Kristin Bakke Lajord	33	33	33	1621	1468	1292	115
Buskerud	Kjell Gunnar Gravningen	19	19	19	767	695	645	65
Vestfold	Lars Bjarne Linneflaatten	2	1	1	74	72	62	3
Telemark	Gunnar Haugo	17	16	15	453	403	373	40
Aust-Agder	Erling Brekkemoen	12	12	12	250	234	196	8
Vest-Agder	Sven Haughom	10	10	10	410	369	337	13
Rogaland	Sigmund Skjæveland	32	32	32	2327	2143	1992	186
Hordaland	Ove Holmås	36	36	33	1928	1848	1599	139
Sogn og Fjordane	Halvar Espeseth	54	51	50	1771	1623	1429	74
Møre og Romsdal	Magnus Skjerdal	38	37	37	1201	1101	971	98
Sør-Trøndelag	Olav Edvin Heggvold	22	22	22	952	902	829	192
Nord-Trøndelag	Bernt Ove Opheim	28	28	28	696	638	581	138
Nordland	Ragnhild Johansen	36	35	33	930	865	759	90
Troms	Karl Idar Berg	24	24	24	693	611	551	66
Finnmark	Roy Mikkola	12	12	10	164	146	122	29
Direktemedlemmer og abonnenter					418	432	525	
SUM		406	399	390	15911	14756	13354	

3. Arbeid i styret

Sentrale saker gjennom året

Styret i NSG hadde 10 møter i 2006. Av disse var 4 telefonmøter. 4 av styremøtene ble avholdt på lagskontoret i Parkveien 71 i Oslo. 1. møte ble avvirket på Gardermoen i forkant av representantskapsmøtet i mars, mens det 6. ble lagt til Aurland i forbindelse med Geitedagene 2006. Det ble i 2006 til sammen behandlet 128 styresaker.

Styret i NSG legger i tillegg ned et omfattende arbeid i løpet av året i form av representasjon, deltakelse i ulike råd/arbeidsgrupper og saksforberedelse/-behandling.

Orientering om noen av de viktigste sakene:

I. Jordbruksforhandlingene 2006 – Økonomien i næringa

Naturlig nok er arbeidet opp imot de årlige jordbruksforhandlingene blant de aller viktigste sakene styret, og NSG for øvrig, arbeider med i løpet av året. Det var i 2006, med ny rødgrønn regjering som hadde gitt visse signaler, knyttet store forventninger til et betydelig økonomisk løft for småfeninga og da saueholdet i særdeleshet. Nå viste jo det seg å ikke slå helt til dette året heller, selv om det kom en liten økning i målprisen for lam.

Noe som NSG imidlertid har arbeidet for i en årrekke er å få betaling for den jobben småfeet gjør for å opprettholde et velpleid og åpent landskap. Dette kom i 2006 i form av beitetilskudd pr dyr på kr 20,-. Selv om dette tilskuddet ligger langt under det NSG ba om med kr 100,- pr dyr, er dette en begynnelse. NSG vil også jobbe for å få utvidet dette framover.

På geitesiden ble det lagt vekt på videre finansiering av prosjekt «Friskere geiter». I forbindelse med dette signaliserte også NSG behovet for en satsning på geitesemin, med en helt nødvendig etablering av egen seminstasjon for geit. Med dette hadde vi også god drahjelp fra TINE. Resultatet ble en tildeling på kr 1 500 000,- til etablering av ny seminstasjon for geit.

II. Dugnad for småfeholdet

På slutten av 2005 tok NSG initiativ til en arbeidsgruppe med formål å utrede tiltak for å bedre økonomien i småfeholdet. Denne arbeidsgruppen består av AU og generalsekretær i NSG. I tillegg ble Gilde Norsk Kjøtt (nå Nortura), Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag invitert til å delta.

Arbeidsgruppen har hatt 3 møter i løpet av 2006 og drøftet situasjonen for saueholdet og aktuelle innspill for å styrke økonomien.

Konkret har dette arbeidet resultert i rapporten «Saueholdsutsikter 2012» som Landbrukets Utredningskontor har utarbeidet på oppdrag fra NSG og Nortura.

Til
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Landbruks- og matdepartementet

Saksbehandler: Lars Erik Wallin
Telefon: 23084796/48176799
E-post: lars.erik.wallin@nsg.no
Vår referanse: 2.01.4.03.4.04
Dato: referanse

Oslo, 09.03.2006/19.04.2006

Uttalelse fra Norsk Sau og Geit foran jordbruksforhandlingene 2006:

Den nye regjeringen erklærte i sin politiske plattform at den blant annet vil:

- sikre utøvere i landbruket inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper.
- sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet. Strukturprofilen må styrkes, kanaliseringspolitikken skal opprettholdes og driftstilskuddordningen gis en klarere distriktprofil. Virkemiddelbruken må stimulere til økt beiting med husdyr for å kunne opprettholde et åpent kulturlandskap.

NSG konstaterer at inntektsnivået i landbruket er langt lavere enn i samfunnet for øvrig. Dersom vi tar utgangspunkt i referansebrukene finner vi saueieringa i det absolutte bunnsjiktet hva inntektsnivå angår. Det spesielle for saueholderet er at økonomien ligger svært lavt på alle modeller med sau, også for de 25 største. Dette tilsier at sauen må få et betydelig løft i årets jordbruksoppgjør. For geita er hovedutfordringen at det bare er om lag 500 produsenter igjen med melkekvote. Kvotegrensninger og et tynt og sårbart miljø gjør at det trengs et tydelig signal til gistemelkproduksjonene på at de er ønsket også i framtida.

NSG føler at sau og geit og de samfunnstjenester de leverer er viktig for hele samfunnet og sikrer aksept for overføringer til nærings. Vi mener det også vil være politisk korrekt å innarbeide både en opptrappingsplan for landbruket så vel som en "lavtlønsgaranti" i årets forhandlinger.

NSG erkjenner at småfret er avhengig av godgjørrelser for leverte samfunnstjenester for å få opp inntektsnivået i disse produksjonene. For oss er det likevel ulogisk at topp lønnekjøtt godtgjøres på linje med gammel ku hva angår kilopris til produsent i Norge, mens prisen ellers i Europa reflekterer at det er en kvalitetsforskjell. Det må være mulig å ta ut en høyere målpris. Det forutsetter at markedsregulator følger opp med markedsføringsressurser. Dersom kostnadsnivået ved slaktning av små dyr(lam) blir for høy blir en heller vurdere kostnadsnedskrivning eller lignende tiltak.

Postadresse:
Postboks 2327 Sola
0201 Oslo

Kontor:
Puffevan 71
8274 Skole

Telefon: 23 08 47 78
Telefax: 23 03 16 00
E-post: post@nsg.no

Bankregning: 970 134 000 MYA
Bankgiro: 6942 25 49028
0278 026 00

Velferdssordningene er viktige for hele nærings. De bør gis et løft i år. Dessuten må det bli slutt på at midlene først refunderes i juni året etter at avløsningen har funnet sted. Vi vil anbefale en tilleggsbevilgning slik at refunderingen kan finne sted fortløpende (jfr. Danmark). Det vil bedre likviditet, gi avløsere mer stabil arbeidstilgang, og være med å sikre framida for avløserlagene. Dagsats for refasjon under sjukdom må økes.

Kostnadsuttak har samme effekt på sluttlinja som innskattøkninger. Kostnadene har økt fortløpende, gjerne initiert av statlige organer. Det bør i år arbeides med å få staten til å ta mer av kostnader i forbindelse med:

- utgifter til Mattilsynet kontrollfunksjoner.
- nye krav til husdyrmerking.
- konsekvenser av dyrevelferdsforskriften for hold av småfe.

Rekruttering er et kjernepunkt for nærings framtid. Kombinasjonen dårlig lønnsomhet, nye krav til bygningsmessige og driftsmessige investeringer kan lett resultere i dramatiske endringer. Et klart signal om at sau og geit har en sentral plass i framtidens landbruk er nødvendig. Tilgang på investeringsvirkemidler også for den gjennomsnittelige sauebonden med 60-70 sau må sikres. Her kan også skatteordninger komme inn, jfr. forjærets krav.

Konkrete innspill på geit

- Grunntilskudd på geitmelk må økes til kr. 2,60 pr liter.
- Dyretillegg:
  - Flat økning på kr 50,- pr dyt, uavhengig av tilskuddgrenser. Bør også gis utover dagens maksimumsgrense for tilskudd.
  - Plassert av førstegangsoksjøer må medregnes pr telledato. Dokumentasjon gjennom KSL/Genekontrollen. Må også ta hensyn til de som har hatt store utskifninger i buskapen, og rekruttert unge dyr.
  - Grunlaget for beregning av avløsertilskuddet må endres slik at drektige dyr kan telles med.
  - Ammegeit og sau bør ikke regnes som et dyreslag, men beholde den samme strukturprofilen som øvrige dyreslag.
- Innløse beitegodtgjøring med kr. 100,- pr. beitedyr.
- Prosjekt "Froskere geiter" har vært vellykket, men må fortsatt sikres midler for å kunne gjennomføres.
- Semin er et helt nødvendig for å opprettholde et avløpplegg i forhold til de nå etter hvert sarserte buskapene. Imidlertid er det, ut i fra populasjonens størrelse, nødvendig med friske midler over jordbruksavtalen for å gjøre dette mulig. I helt konkret er det nå nødvendig, i regi av NSG Semin, å etablere en egen seminstasjon for bukker. Dette gir et behov for midler både til etablering av stasjonen og tilskudd til framtidig drift. Investeringsbehovene er skissert i et eget vedlegg.

Konkrete innspill på sau

- Målprisen for lammekjøtt bør økes med kr 4,- pr kg.
- Driftstilskudd innføres for sau etter samme profil som for ammeku.
- Dyretillegg:

- Flat økning på kr 50,- pr dyr, uavhengig av tilskuddgrenser. Bør også gis utøver dagens maksimumsgrense for tilskudd.
- Plasett av unge dyr som skal lamme for første gang må modregnes pr telledato. Dokumentasjon gjennom KSL/Saukontrollen. Må også ta hensyn til nyetablerte og de som av ulike årsaker har hatt store utskiftninger i buskaper, og rekruttert unge dyr.
- Grunnlaget for beregning av avlertilskuddet må endres slik at drektige dyr kan telles med.
- Innføre beitegodtgjøring med kr. 100,- pr. beitedyr.
- Ull: For å holde fokus på at ulla har en verdi, mener vi at satserne kan økes med kr 2,- pr kg.
- Semin/avlarbeid: Det har vært arbeidet mye med sauavlen de senere årene. For å få innarbeidet semin som et sentralt element i sauavlen er en fortsatt avhengig av statthjelp over jordbruksavtalen.

Selv om det ikke lar seg gjøre å innfri alle ønskene i årets avtale, mener Norsk Sau og Geit at det bør protokollføres en opptrappingsplan over flere år. Dette vil også være et viktig signal i forhold til målene i Regjeringens politiske plattform.

Med hilsen
Norsk Sau og Geit

Odd E. Risan
leder

Lars Erik Wallin
konstituert generalsekretær

Vedlegg:

III. Sentral innkreving av kontingent

Det har lenge kommet sterke signaler fra lokal- og fylkeslag om en omlegging av kontingentinnkrevingssystemet til sentral innkreving. Mange lokallag har ment at det har vært feil ressursbruk for lokallagene å kreve inn kontingent.

Landsmøtet i 2005 ga styret og administrasjonen i oppdrag å utarbeide et forslag til nytt kontingentinnkrevingssystem. Dette ble lagt fram for og vedtatt av representantskapet i oktober 2006, og iverksettes fra 2007.

IV. Samarbeidsavtale med Gjensidige Forsikring

Som et ledd i NSGs arbeid med medlemsfordeler har det over noe tid vært dialog med Gjensidige Forsikring om gunstige forsikringsvilkår for NSGs medlemmer. Dette resulterte i at det ble tegnet en samarbeidsavtale mellom NSG og Gjensidige Forsikring fra 1. april 2006. Konkret går dette på:

- At samarbeidet med Gjensidige bidrar til at NSG lykkes med medlemsverving og arbeidet med å beholde medlemmer.
- At felles fokus og målrettet innsats på skadeforebyggende arbeid gir få skader og reduserte forsikringskostnader for medlemmene.
- At felles informasjon om forsikring gjør at ingen av medlemmene mangler nødvendige forsikringer på grunn av mangel på informasjon.
- At størst mulig andel av medlemmene i NSG blir helkunder i Gjensidige. Spesielt fokus på forsikring av småfe.

Dessverre gikk det litt tregt med å få iverksatt forsikringsrabatt for NSGs medlemmer, men helt på slutten av året var opplegget klart for at medlemmene kunne få lagt inn i sine forsikringer 10 % rabatt på dyreforsikringen for sau og geit og 5 % rabatt på gjeterhund. Disse rabattene kommer i tillegg til andre rabatter en har gjennom medlemskap i faglagene etc.

V. Økologisk sauehold

Regjeringen Stoltenberg II la i sin regjeringserklæring fram mål om at 15 % av norsk landbruksproduksjon skal være økologisk innen 2015. For å nå et slikt mål ble det lagt vekt på at saueholdet skal stå for en vesentlig del av den økologiske produksjonen. Det ble videre i Jordbruksavtalen 2006/07 avsatt betydelige midler til økologisk landbruk. Landbrukets Forsøksringer fikk midler til prosjektet «ØkoSau», med formål å kartlegge mulighetene og tilrettelegge for en økt andel av økologisk sauehold i Norge. Det ble tidlig klart at NSG, som hovedorganisasjon for småfeholderne, måtte ta del i arbeidet for økt andel av økologisk sau/lam. Dette gjennom deltakelse i prosjekt ØkoSau og fortløpende vurdering av hvordan NSG for øvrig på best mulig måte kan utnytte sine ressurser på dette området.

VI. Oversikt over de viktigste sakene styret behandlet i 2006:

- 03/06 Representantskapsmøtet 22. – 23. mars 2006.
04/06 Årsmelding/Styrets beretning 2005.
05/06 Regnskap 31.12.2005.
06, 27, 36/06 Budsjett 2006.
07/06 Strategier 2006-2007.
08/06 Kontingent 2007.
09/06 NSG Semin AS.
10/06 Statuetter/utmerkelse/diplomer.
11, 29, 37/06 Jordbruksforhandlingene 2006.
12/06 Seminringen Hordaland.
13/06 Høring – Endring av bekjempelsesforskriften.
14/06 Strategiplan for geit i TINE.
15/06 Problemstillinger i forbindelse med sanering av CAE og andre sykdommer på småfe.
16, 48, 83/06 Samarbeid NSG/Gjensidige Forsikring.
17/06 Klage på medlemsbehandling i lokallag.
18/06 RNU 2005-2007 - oppdateringer.
19, 42/06 Helge Bækkedals Ærespris 2006.
20/06 Continental Sheepdog Championship 2007.
21/06 Arealbruk i rovvilt/beitedyrområder – Holdninger i næringa og strategier i NSG.
22/06 Nødvergebestemmelsen i viltloven på bakgrunn av Soria Moria.
25/06 Omorganiseringer innen saueavlen.
26/06 Aksjer i Telespor.
28/06 Kontingent 2007.
30/06 Styremøtene i 2006.
35/06 Representantskapsmøtet 22. og 23. mars 2006.
36/06 Økonomien i NSG.
38, 76/06 Signaturrett for Norsk Sau og Geit.
39/06 Sonering av geitmelkprodusenter på nasjonal basis.
40/06 Høring av forslag til endring av lov 15.juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell.
41/06 Søknad om støtte til utvikling av kjekjøttprodukter.
43/06 Dyrevelferd sau og geit.
44/06 Aksjer i Telespor.
45/06 Tilskudd til avlsarbeidet på sau.
49/06 Midler til organisasjonsarbeidet i fylkeslagene.
50/06 NSG Semin AS – nytt eierskap.
51, 122/06 Avtaler med småraselag – tilbud fra NSG.
55/06 Representantskapsmøtet oktober 2006.
56, 97, 114/06 Landsmøte 2007.
57/06 NSG Semin AS.

- 58/06 Regnskapsrapport pr 31.03.2006.
- 59/06 Økonomisk støtte til fylkeslag.
- 60/06 Søknad om støtte til Geitedagane 2006.
- 61/06 Søknad om støtte til internasjonal kongress for landbruksjournalister.
- 62/06 Jordbruksoppgjøret 2006/07 - oppsummering.
- 63/06 Oppnevning av RNU – Avlsrådet for geit.
- 64/06 Arbeidet med ny naturmangfoldlov.
- 65/06 Høring av forskrifter for å implementere direktiv 2004/68/EF i norsk rett.
- 66/06 Fjerning av legdommere fra rovdysaker.
- 67/06 Modeller for finansiering av avlsarbeidet.
- 68/06 Høring om endring i forskrift 9. mars 2005 nr. 224 om veterinærvakt og oppheving av forskrift 28. august 2002 nr. 937 om tilskudd til veterinær spesialvakt for smådyr.
- 71, 92/06 Landbrukssamvirkets bistandsengasjement.
- 72/06 Beitenekt fra det offentlige.
- 73/06 Tiltak fra slakteribransjen i kjølvannet av E. coli 103.
- 77/06 Medlemsutviklingen/Medlemsverving 2006.
- 78/06 Regnskapsrapport pr 30.06.2006.
- 79/06 Arbeidsoppgaver framover/ressursbruk/prioriteringer.
- 80/06 Representantskapsmøte oktober 2006.
- 81/06 Landsmøte 2007 – program.
- 82/06 Lånepant for NSG Semin AS.
- 84/06 Deltaking i arbeidsgruppe – «Geitegarden».
- 85/06 Nasjonal pris for godt geitehold.
- 86/06 Høring – Utkast til forskrift om endring av forskrift 4. oktober 2005 nr. 1103 om økologisk produksjon og merking av økologiske landbruksprodukter og næringsmidler.
- 87/06 Høring på forslag til ny forskrift om jakt- og fangsttider samt sankning av egg og dun for perioden 1. april 2007 – 31. mars 2012.
- 88/06 Handlingsplan for dyrevelferd i saueholdet 2006-2008.
- 89/06 Oppnevning av representanter fra NSG til arbeidsgrupper etc.
- 96/06 Telefonmøte med Representantskapet 17. oktober 2006.
- 98/06 Sentral innkreving av kontingent.
- 99/06 Regnskapsrapport 31.08.06.
- 100/06 Medlemsutviklingen.
- 101, 117/06 Budsjett 2007.
- 102/06 Møtekalender 2007.
- 103, 118/06 Jordbruksforhandlingene 2007.
- 104/06 Prosjekt ØkoSau.
- 105, 109/06 Trening av gjeterhund – forespørsel om støtte fra NSG i forbindelse med domfellelse.
- 106/06 Nasjonal pris for godt sauehold.

110/06	Nektet overføring av eliteværer over fylkesgrenser.
115/06	Regnskapsrapport 30.11.06.
116/06	Medlemsstatus 2006 / Verving 2007.
119/06	Evaluering av ny Norsk Ullstandard og objektiv kvalitetskontroll.
120/06	Helseplan sau – mandat for arbeidsgruppa.
121/06	Farget spælsau i avlsarbeidet.
123/06	Søknad om støtte til Formidlingsprosjekt – Vandreutstilling om kystgeita i Selje.
124/06	Forskningsdrevet innovasjon – veien til økt verdiskapning.
127/06	Søknad om sponsorstøtte til Husdyrforsøksmøtet 2007.
128/07	Lån til NSG Semin AS .

4. Kommunikasjon

Sau og Geit

Den redaksjonelle profilen for Sau og Geit har blitt videreført etter den betydelige omleggingen som fant sted i 2005.

Sau og Geit har tradisjonen tro kommet ut med 6 nummer. Sidetallet i de enkelte nummer i 2006 har i tur og orden vært 84, 84, 68, 68, 68 og 68. Samlet gir dette 440 sider, som er 40 sider mindre enn året før. Det legges nå opp til at bladet skal komme ut med 68 sider i hvert nummer, så sant ikke annonsemengden tilsier noe flere sider.

Det har vært gårdsreportasjer, artikler om avlsstoff, beitebruk, klipping og ullhåndtering. Videre har vi hatt fagartikler om dyrehelse og dyrevelferd, gjeterhundstoff osv. Vi har etter omleggingen til ny profil forsøkt oss på noe mer stoff om produkter, produktutvikling og reportasjer fra bedrifter som satser på produkter fra småfeholdet.

I tillegg til dette kommer organisasjonsnytt med oppsummeringer og meldinger fra viktige møter i organisasjonen vår. Etter at hvert nummer er sendt ut er lederen og en, mer eller mindre tilfeldig valgt, artikkel lagt ut på websidene til NSG.

Det er også i 2006 leid inn en del ekstern skrivehjelp, men noe mindre enn året før.

Til slutt tar vi med at annonsørene som vanlig har støttet godt opp om tidsskriftet vårt. Vi retter stor takk til alle som har medvirket til et godt resultat for bladet. Det samme gjelder alle som er med på informasjon gjennom skriftlige bidrag. Uten denne støtten fra annonsører og eksterne skribenter, hadde det vært vanskelig å presentere et så komplett tidsskrift som tilfellet er i dag.

Hjemmesiden

Målet med websidene er å bli bedre på informasjon. I desember 2005 lanserte NSG nye websider. Dette var foreløpig den siste brikken som måtte på plass i den nye grafiske profilen, etter at laget hadde skiftet navn og logo. 2006 ble derfor det første hele året etter at denne jobben var gjort.

De nye sidene er lagt opp med bl.a. en ny søkefunksjon, stoffet er strukturert noe

annerledes enn tidligere og det er egne nyhetssider under hvert fagområde. Menyen gir en bedre oversikt over stoffet som ligger ute på nettet. Ikke minst vil menypunktet «Sidekart» gi en slik forbedret stoffoversikt. Dette året er det også blitt lagt inn kalenderfunksjon på sidene våre.

Sidene blir oppdatert regelmessig - det vil si som regel flere ganger i uka. Adressa er: <http://www.nsg.no>. Før omleggingen hadde sidene våre i gjennomsnitt ca. 300 besøkende pr. dag. Etter at de nye sidene ble lagt ut har besøkstallet steget betydelig. I 2006 har sidene hatt nesten 100.000 treff, som gir et gjennomsnitt på nesten 800 om dagen. Enkelte dager har trafikken vært godt over 1.000.

5. Organisert beitebruk

Bakgrunn

Ordningen Organisert Beitebruk OBB er splittet opp og fordelt på lokalt miljøprogram, SMIL (investeringsdelen av OBB) og regionalt miljøprogram, RMP (driftsmidler til beitelagene).

Det er krav om Brønnøysundregistrering av beitelagene som grunnlag for tilskudd.

Beitelagsordningen

Organisert beitebruk er til stor nytte for både forvaltningsapparatet og for næringsorganisasjonene. Beitelagsstrukturen er et viktig verktøy for gjennomføring av tiltak i utmarksbeitebruken og for oversikt og kontroll. Fellestiltak settes under stadig press og det kan være fristende å flytte fokus over på direktetilskudd og individuelle ordninger. I utmarkssammenheng, der det er snakk om store avstander og arealer, kommer likevel denne tenkningen til kort. Samarbeidstiltakene når lengst, både med hensyn til effektivitet og organisatorisk styrke. Også det datamaterialet som er etablert gjennom over 30 år med denne forvaltningsordningen, er av stor nytte i flere sammenhenger i forbindelse med at utmarka er blitt en stadig mer mangeartet arena for politikk og faglig virksomhet.

Omfang

Antall beitelag i OBB pr. 01.01.2006: 886 lag. Pr. 31.12.2006: 896 lag. Omfanget av OBB med hensyn på antall lag er i jevn økning og nærmer seg nivået fra før kravet om Brønnøysundregistrering ble innført.

Statistikk

Offisiell statistikk for Organisert beitebruk produseres av SLF. Tabellen viser fylkes-/landsversikt for 2006.

Organisert Beitebruk 2006. Fylkes/landsoversikt

Nr.	Fylke Name	SLEPPT			TJPT			TAPSPROSENT			Totalt		Antall med						
		Stor	Lam	Storh	Stor	Lam	Storh	Stor	Lam	S-L	Storh	Stor	Lam	Storh	Stor	Storh			
01	ØSTFOLD	199	327	14	0	11	0	0	6,55	5,36	3,43	0,00	0,00	1	1	1	0		
02	AKERSSHUS	4.566	7.600	1.079	0	201	406	14	0	4,38	7,97	6,45	1,26	0,00	16	6	7	0	
04	BIEMARK	43.023	73.919	3.777	660	2.200	7.867	23	0	5,30	11,11	8,91	0,41	1,21	67	45	65	16	8
05	OPPLAND	84.058	153.333	12.624	1.375	2.055	10.334	45	19	3,36	6,98	5,66	0,37	1,09	123	112	111	69	12
06	BUSKERUD	31.383	59.059	3.328	1.290	912	3.708	25	2	2,82	6,41	5,14	0,48	0,16	29	29	29	16	3
07	VESTFOLD	600	1.029	615	0	13	92	3	0	2,17	6,69	6,33	0,31	0,00	4	3	3	3	0
08	TELEMARK	18.165	30.012	174	383	483	2.176	1	2	2,45	7,06	5,35	0,37	0,53	43	43	43	3	4
09	AUST-AGDER	9.399	12.404	220	0	282	1.197	0	0	2,94	9,65	6,73	0,00	0,00	22	21	17	6	0
10	VEST-AGDER	13.877	22.226	321	61	494	1.911	3	2	3,38	6,60	6,67	0,38	3,28	23	21	21	6	3
11	RODALAND	42.364	63.935	314	42	1.046	2.918	1	0	2,49	6,62	3,77	0,32	0,00	48	46	46	8	2
12	HOVEDLAND	36.393	79.405	4.804	332	1.352	4.647	38	10	3,07	5,85	4,77	0,39	1,37	94	94	94	33	10
14	SOGN OG FJORDANE	71.425	112.349	13.368	5.832	2.370	9.218	120	173	3,41	6,47	6,44	0,78	3,07	125	123	125	100	38
15	MØRE OG RINDAL	46.323	62.054	4.313	2.129	1.273	6.839	31	36	3,36	11,06	7,94	0,64	1,78	43	43	43	38	14
16	SØR-TRONDHELAG	44.948	71.409	4.084	79	1.094	6.676	23	0	3,77	9,09	7,07	0,56	0,00	37	35	35	32	2
17	NORD-TRONDHELAG	28.333	46.437	2.385	661	1.021	6.103	10	9	6,46	15,45	13,28	0,42	1,36	33	45	41	33	3
18	NORDELAND	62.793	100.262	3.829	699	2.518	10.182	25	8	4,81	10,16	7,79	0,65	1,14	77	77	77	36	6
19	TROMS	43.623	73.394	992	1.916	1.331	7.454	6	3	3,31	10,16	7,68	0,60	0,16	47	45	47	17	14
20	FINNMARK	8.073	12.018	36	0	413	1.232	1	0	5,14	9,54	5,83	2,79	0,00	12	11	11	1	0
Sum Høst lammer		646.479	962.408	62.877	15.639	22.621	86.876	371	276	3,63	6,76	6,08	0,69	1,72	896	862	857	449	119

IBU - Informasjonssystem for Beiting i Utmark

Dette er et system for framstilling av beitelagsdata på kart. Systemet er etablert og driftes av Skog og Landskap (tidligere NIJOS) i samarbeid med Fylkesmennenes landbruksavdelinger. NSG er faglig medspiller.

Hjemmesiden www.skogoglandskap.no er tilgjengelig inngangsport for digital, kartbasert informasjon om beitebruken; dyretall sleppt på beite, tapsprosent, dyretall pr. km², og fra 2003 er opplysninger om slaktevekter på beitelagsnivå også lagt inn i dette systemet. Basis for systemet er beitelagene og opplysninger om dyretall mv. innrapportert i forbindelse med søknad om driftstilskudd det enkelte år.

Annen tilknyttet virksomhet

Beitelagssystemet og organisert beitebruk er innfallsport til en rekke prosjekter og engasjementer i utmarka, i tillegg til IBU. Av andre prosjekter og emneområder kan nevnes: utvikling av Radiobjella/sporingsutstyr til beitedyr, bruk av dødsvarslere til registrering av tap og tapsårsaker, arbeid med alveld/annen sykdomsproblematikk, prosjekt på sporstoffer i fôr og dyr, beitekvalitetsregistreringer m.v.

Konklusjon

Ordningen Organisert beitebruk verdsettes av mange og har høy integritet. Data innsamlet fra beitelagene brukes i forskjellige sammenhenger av organisasjonene i landbruket, av offentlig landbruks- og miljøvernforvaltning, i politikktutforming og i arealplanarbeid m.v.

Organisert beitebruk og beitelagssystemet opprettholder sin posisjon som et viktig «utmarksverktøy». NSG holder høy prioritet på oppfølging av denne ordningen. Det savnes i den sammenheng et adresseregister for beitelagene.

6. Prosjekt Beiterett

Organisering av prosjektet

Prosjekt Beiterett ble igangsatt 1. august 2005 og avsluttet 1. august 2006. Prosjektet kom i stand etter søknad fra NSG på bakgrunn av en avsetning i jordbruksavtalen. NSG har gjennomført prosjektet innenfor de avtalte rammer, med Kjersti Hansen som ansatt prosjektleder. Styringsgruppen for prosjektet: Bjørn Huso og Øystein Jorde fra Statens landbruksforvaltning, Ragnhild Gudrun Vikesland og Lars Kveberg fra Norsk Sau og Geit. Den ferdige informasjonsbasen rommer artikler bestilt fra en rekke sentrale fagpersoner og -instanser innen fagområdene for prosjektet. Prosjektet har resultert i en brukervennlig, nettbasert informasjonsbase. Det foreligger også et skriftlig råmanus for evt.

bearbeidelse til trykk. Videre er det forarbeidet brosjyremanus på sentrale emneområder. 8.september ble nettstedet www.nsg.no/beiterett åpnet under et arrangement i SLF.

Målgruppe

Prosjektet har hatt en bred målgruppe i sikte; beitebrukere med ulike husdyrslag, grunneiere, forvaltningsinstanser, nærings- og interesseorganisasjoner.

Bakgrunn

Det har de siste årene vært en økt etterspørsel etter informasjon og rådgivning i beite- og bruksrettslige spørsmål. Dette skyldes en økt flerbruk av utmarksressurser samt et omfattende lov- og regelverk. Utfordringer mellom beitebruk og annen bruk av utmarka øker og det er behov for et verktøy som kan imøtekomme og lette denne situasjonen.

Mål

Prosjektets mål har vært å utvikle en kunnskapsbase og et informasjonsverktøy for sentrale beiterettslige spørsmål. Faktaformidlingen tar sikte på å være nøytral slik at den kan benyttes av alle målgruppene. Prosjektet har ønske om å tilføre kompetanse og forebygge konflikter gjennom økt kunnskap.

Innhold i prosjekt og nettsted

Prosjektet beskriver disse emnene:

1. Regulerende lover innen beite- og bruksrettslige forhold i utmarka

Prosjektet gir en oversikt over de regulerende forholdene i utmarka og en oversikt over gjeldende lover, forskrifter, forarbeider og internasjonale, nasjonale og lokale avtaler.

2. Rettspraksis

Prinsipielle dommer på beiterettslige forhold i utmarka er samlet for å gi en oversikt over de mest sentrale rettsvurderinger innen beitejussen.

3. Aktuelle temaer innen beite- og bruksrettslige forhold i utmarka

Beiteretts- og beitebruksspørsmål, gjerdeplikt og gjerderett, arealforvaltning, vei/jernbane, andre brukere av utmarka, dyrevelferd og rovviltproblematikk.

4. Planprosesser i kommunen

Formidling av informasjon om planprosesser i kommunen. Hvordan beitebruksinteresser kan innarbeides i lokale arealplanprosesser og hvordan brukergrupper som berøres av beitebruk bør forholde seg til slike planprosesser.

5. Suksesshistorier

Gode eksempler, strategier og samarbeid er viktig for å bidra til vinn-vinn-situasjoner i utmarka. Målet med å gi gode eksempler på suksesstrategier er å gi god informasjon som virker kunnskapsoppbyggende, samt inspirere og veilede for å forebygge konflikter på en fredelig og smidig måte. Det er lettere å skape begeistring og engasjement rundt en problemstilling når man har en fremgangsmåte og eksempler som man vet har fungert for andre.

*Styringsgruppen i Prosjekt Beiterett. Fra venstre: Bjørn Huso, og Øystein Jorde, Statens Landbruksforvaltning, prosjektleder Kjersti Hansen, Ragnhild Gudrun Vikesland og Lars Kveberg. NSG.
(Foto: Statens landbruksforvaltning)*

6. Jordskifterettens muligheter

Jordskifterettens funksjon som problemløser i forbindelse med beite – og bruksrettslige forhold i utmarka. Hva er jordskifterettens muligheter og rammer? Eksempler på suksesshistorier og bruksordninger som kan virke konflikt-dempende. Praktisk informasjon om priser, framgangsmåter etc.

7. Verdiforankring

Beitebruken satt inn i et samfunnsperspektiv. Vekt på betydningen av beitedyras rolle som kulturlandskapspleiere og for det biologiske mangfold. Økonomisk verdi av utmarksbeite ved hjelp av årsverksberegninger og förverdiberegninger.

8. Strategier og samarbeid

Gode eksempler og framgangsmåter på hvordan man kan inngå minnelige ordninger og lage avtaleutkast.

7. NSG Semin AS

NSG Semin AS ble etablert 15.11.2000, eid av Norsk Sau og Geit (66 %) og GENO (34 %). GENO leverte også omfattende tjenester til selskapet i form av frysing, lagring og distribusjon av frossen væresæd fra sin seminastasjon Store Ree. Fra 2006 hadde ikke

GENO lenger anledning til å behandle og lagre sæd fra andre dyreslag enn storfe på Store Ree. Dette førte til at NSG Semin AS måtte etablere opplegg for sædbehandling og lagring i egen regi på Staur. GENO fant det ikke naturlig å delta i de kapital-krevende investeringene på Staur og solgte derfor sommeren 2006 sin eierandel i selskapet til Norsk Sau og Geit, som etter dette er eeneier i NSG Semin AS.

Semin på sau 2006

I 2006 hadde NSG Semin A/S tre saueseminstasjoner i drift:

- Staur, Hedmark: Produksjon/lagring/distribusjon/salg av frossensæd og produksjons/distribusjon/salg av fersk sæd.
- Særheim, Rogaland: Produksjon av frossensæd og produksjon/distribusjon/salg av fersksæd.
- Blindheim, Hordaland: Produksjon/distribusjon/salg av fersksæd.

2006 var preget av store endringer i NSG Semin sin virksomhet. Seminestasjonen på Staur gjennomgikk betydelige ombygninger med rom for frysing, lagring og distribusjon og dekker nå alle prosessene for frossensæden.

På Særheim ble investert i nødvendig utstyr og startet opp med frossensæd-produksjon. Sæden ble sendt til Staur for felles lagring og distribusjon ut til brukerne.

Særheim og Blindheim startet samdrift om værene, med utveksling av værere i løpet av sesongen. Særheim oppstaller alle værene som skal være med i neste sesong, og nye værere vil starte sesongen på Særheim, slik at vi får produsert frossensæd av alle værene framover.

Frossensædproduksjonen ble lagt om med ny fortynningsvæske (Andromed), ingen sentrifugering, nytt sædstrå (mediumstrå på 0,5 ml) og økt antall sædceller i dosen (220 mill. sædceller). Omleggingen ble gjort for å forenkle og forbedre produksjonsprosessen. Forsøk året før viste at vi kunne forvente samme tilslagsprosent som ved den gamle produksjonsmetoden med ministrå på 025 ml.

Kurs i eierinseminering

I 2006 var det noe færre deltakere på eierinseminørkursene i forhold til de foregående årene. En av de viktigste årsakene til dette var for tidlig gjennomføring av kursene på Vestlandet. Med de 85 eierinseminørene som ble utdannet i fjor har vi nå totalt 2035 eierinseminører på sau her i landet.

Seminmøter

NSG Semin støttet i 2006 lokale møter om semin med 2000 kr. Dessverre førte manglende tilgang på lokale aksjonsledere til at dette ble et begrenset tilbud. Det var 151 eierinseminører som deltok på til sammen 13 møter i 2006, og tiltaket fikk positiv tilbakemelding fra deltakerne.

Websiden til NSG Semin

Hjemmesiden til NSG Semin var et flittig brukt verktøy i fjor høst, særlig i forbindelse med bestilling av sæd. Dette året ble hele 71 % av bestillingene av frossensæd og 58 % av bestillingene av fersksæd gjort via Internett. Alle som bestilte via Internett fikk rabatt, da dette gir betydelig forenkling av bestillingsrutinene. Saueholderne sparte hele 91 800 kroner i ekspedisjonsgebyr på Internettbestilling i 2006.

Sædsalget 2006

I 2006 solgte vi 30 001 sæddoser, fordelt på 70% frossensæd og 30% fersksæd. Staur produserte 88% av frossensæd og Særheim 12%. Fersksædsalget fordelte seg med 45% fra Staur, 25% fra Særheim og 30% fra Blindheim. På Blindheim var 61% av salget elitesæd, resten var prøveværsæd for Seminaringen Hordaland.

Salget av væresæd i 2006

Stasjon	Fersksæd			Frossensæd			Totalt
	Pakker	Doser	Doser/ pakke	Dunker	Doser	Doser/ dunk	Doser
Blindheim	370	2 661	7,2				2 661 (9%)
Særheim	526	2 192	4,2		2 585		4 777 (16%)
Staur	620	4 091	6,6		18 472		22 563 (75%)
Sum	1 516	8 944	5,9	538	21 057	39,1	30 001 (100%)

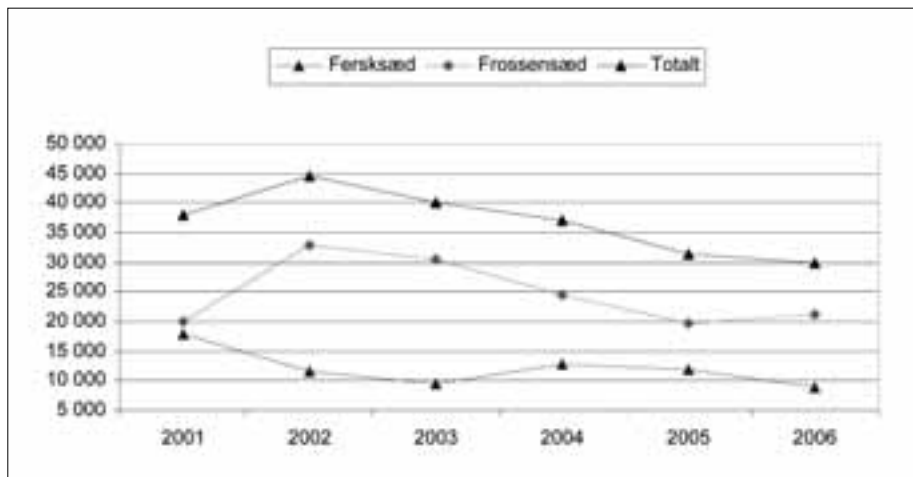
NKS (Norsk Kvit Sau) var den dominerende rasen med 79% av salget. Deretter fulgte spælsau med 9% og NOR-X med 7%. Alle de andre rasene solgte fra 0,1% til 1% av det totale salget.

Salget fordelt på rase

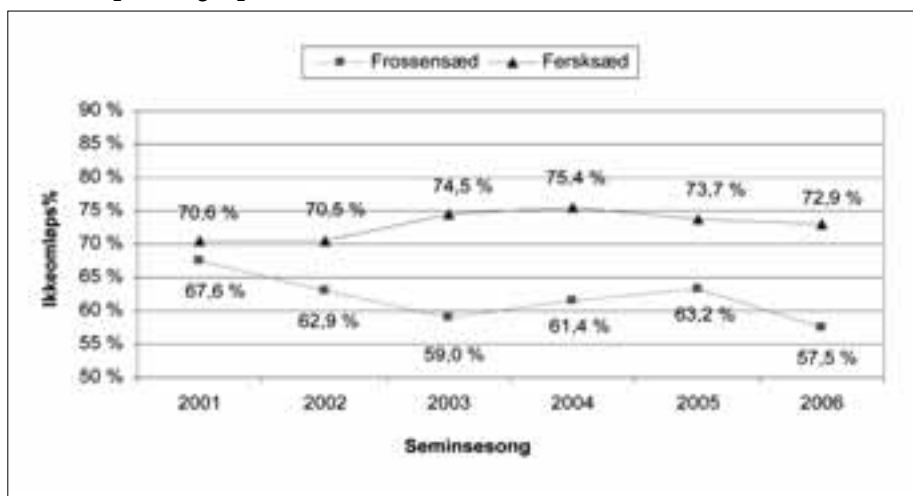
Rase	Doser	Andel
NKS	23 746	79,2 %
NOR-X	1 968	6,6 %
Spælsau - kvit	2 692	9,0 %
Sjeviot	291	1,0 %
Pelssau	211	0,7 %
Suffolk	197	0,7 %
Spælsau - farga	284	0,9 %
Gammelnorsk spæl	150	0,5 %
Villsau	118	0,4 %
Blæset sau	199	0,7 %
Fuglestadbroket	58	0,2 %
Dala-reinrasa	23	0,1 %
Rygja-reinrasa	10	0,0 %
Grå Trøndersau	21	0,1 %
Svartfjes	33	0,1 %

Etterspørselen etter sæd var fremdeles synkende i forhold til foregående år, men i 2006 så vi en betydelig utflatning i forholdt til fallet de foregående årene. Frossensædsalget økte med 1357 sæddoser og fersksædsaget falt med 2896 doser, slik at totalt ble solgt 1539 færre doser i 2006 enn i 2005. Nedgangen i fersksæd og økningen i frossensæd skyldes i hovedsak at Særheim i år kunne tilby frossensæd fra sine værere. Salget til andre deler av landet gikk i år som frossensæd og ikke som fersksæd.

Antall utsendte doser i perioden 2001 til 2006

Ikkeomløp (tilslag) i perioden 2001 – 2006

Resultater fra 2006 er foreløpige og baserer seg på 15 000 inseminasjoner.

Semin på geit 2006

Etablering av seminstasjon for bukker på Hjermsstad i Stange og godkjenning av eierinseminering på geit har preget seminsesongen 2006.

Ny seminstasjon

Midler bevilget over jordbruksavtalen gjorde det mulig å etablere ny seminstasjon for bukker på Hjermsstad i Stange. Hjermsstad ble ikke ferdig utbygd i 2006. I første omgang ble det laget en midlertidig løsning for seminsesongen 2006, men planen er å ha en permanent løsning på plass til seminsesongen 2007 hvis utbyggingen blir fullfinansiert.

I 2006 ble bukkene oppstallet på Hjermsstad, der uttak og fortykning av sæd foregikk. Nedfrysing og lagring av sæd og distribusjon av dunker var lagt til Staur.

Produksjon og salg av bukkesæd

De første seminbukkene ankom stasjonen siste uken i juli og selve produksjons-sesongen startet 15. august. De til sammen 34 bukkene produserte ca. 5 800 doser fram til 10. oktober.

Av de produserte dosene ble 1800 sendt ut etter bestilling og 700 doser ble brukt i seminforsøk. I tillegg ble det sendt ut nesten 700 doser fra sanerte bukker og 265 doser av lagersæd til de som begynte sesongen før stasjonen på Hjermsstad startet produksjonen.

Antall produserte og utsendte bukkesæddoser i 2006

Bukker	Produserte doser	Utsendte doser
Elite	2210	1084
Prøve	1801	726
Prøve (sanerte)	1775	686
Totalt	5786	2496

Da fjorårets produksjon ikke dekker behovet for sæd på lager i forbindelse med semingransking og utvalg av elitebukker om 3 år, blir sædproduksjonen tatt opp igjen i januar 2007.

Eierinseminasjon

I 2006 godkjent Mattilsynet eierinseminering med den enkle teknikken «skudd i blinde» på geit. NSG Semin arrangerte 7 kurs i eierinseminering og utdannet 102 nye eierinseminører. Sammen med eierinseminørene som er utdannet i forbindelse med forsøk de siste årene betyr dette at 20 % av geiteprodusentene i Norge nå kan inseminere sine egne geiter.

8. Team Semin

Team Semin er et forsknings- og utviklingsselskap innen kunstig sædoverføring, fruktbarhet og reproduksjonsteknologier. Selskapet var fram til årsskiftet 2006/2007 eiet av Geno, Norsvin, Aqua Gen, NSG og NPA, som selger genetisk materiale og/eller tjenester innen kunstig sædoverføring i et nasjonalt og internasjonalt marked. Aqua Gen trekker seg ut som eier fra 1. januar 2007.

Selskapet som ble etablert i 2000, har som visjon «Forskning uten grenser».

Team Semin skal arbeide for å utvikle nye produkter og tjenester og forbedre gamle metoder som kan gi inntekter for eierne på grunnlag av oppdrag, lisenser og patenter. Følgende punkter er rettesnorer for Team Semins arbeid:

- Forskning og utvikling på tvers av artsgrenser
- Forskning og utvikling på tvers av fagområder
- Forskning og utvikling på tvers av nasjonale grenser
- Team Semin skal til en hver tid arbeide innenfor de etiske grenser og retningslinjer som eierne og samfunnet setter

Styreleder i Team Semin er utviklingssjef i GENO Arne Ola Refsdal.

Ellers hadde styret i 2006 følgende medlemmer:

Adm. direktør i Norsvin Harald Gjein, utviklingssjef i Aqua Gen Arne Storset, seksjonssjef i NPA Hans Åge Kulbotten og generalsekretær i NSG Lars Erik Wallin.

Daglig leder er Heiko Paulenz.

Ved siden av daglig leder er det tilsatt flere stipendiater.

Team Semin mottar, utover egeninnskudd fra eierne, ekstern finansiering fra Norges Forskningsråd og forskningsmidler over jordbruksavtalen.

9. Dyrevelferd

NSG er oppteken av emnet dyrevelferd og engasjert i ei rekkje oppgåver som - heilt eller delvis - har dette som tema, fagleg og politisk. Påkøyrslar av bil/tog, sporingsutstyr for beitedyr, gode husløyningar, sjukdomsførebygging, rovviltpolitikk og –forvaltning, for å nemne nokre konkrete saker. Arbeid for god dyrevelferd og dyrehelse er nedfelt i vår strategiplan.

Handlingsplanarbeid

Norsk Sau og Geit meiner dyrevelferd er ein kvalitetsparameter som i framtida vil få mykje å seie for forbrukaren si haldning til matvarene. Dei som kan vise til høg dyreetisk standard for sin produksjon, vil ha eit marknadsmessig forsprang i høve til dei som ikkje kan dokumentere ein slik standard.

NSG har ambisjonar om å bidra til ein høg dyreetisk standard på husdyrhaldet mellom sine medlemmer, sjølv om dette inneber at ein går lenger enn dei offentleg fastsette krava på enkelte område.

«Handlingsplan for dyrevelferd i sauehaldet» er revidert i 2006. NSG har saman med Norsk Kjøtt, Kjøttbransjens Landsforbund og Helsetenesta for sau som sekretariat,

gjort eit grundig arbeid med revisjonen. Planen er meint å vere eit aktivt arbeidsverktøy for heile organisasjonen og er å finne under Helse og dyrevelferd på www.nsg.no. Det er i 2006 òg førebudd revisjon av handlingsplanen for dyrevelferd i geithaldet.

Forskningsbehov dyrevelferd

Det er nedfelt i kompetansedelen i «Handlingsplan for dyrevelferd i saueholdet» at saueneværinga ønskjer å bidra til gjennomføringa av prosjektet Sauens velferd i Norge, som er eit tverrfagleg forskingsprosjekt. NSG har i 2006 utarbeidd eit tilrådingbrev for dette prosjektarbeidet.

NSG har i 2006 hatt kontakt til eit NFR-finansiert prosjekt på undersøkingar av sporelementnivå hjå sau og i sauebeiter. Det er gitt informasjon

til beitelag og produsentar om prosjektet gjennom Sau og Geit.

Informasjonsarbeid

Norsk Sau og Geit har delteke med ei rekkje innspel til myndighetene i høve arbeidet med dyrevelferd og helse dette året. Nokre tema har vore:

- «Veilederen» fra Mattilsynet om dyrevelferd i rovviltområde, der næringa gav tydelege innspel og konkrete råd.
- Brev til LMD 24.04. med innspel til arbeidet med ny dyrevernav. Der er det m.a. bede om at sau- og geithaldarar ikkje må verta pålagd strengare plikter under utøvinga av næringsverksemda si enn tilfellet er i dag. Moglegheitene for utmarksbeiting må heller ikkje begrensast. Ny dyrevernav er venta på høyring i 2007.
- Bruk av elektrisk straum i trening av hund. Førearbeid til høyring på ny forskrift. Innspel til Mattilsynet.
- Merkeforskrifta. På initiativ frå NSG leverte 5 organisasjonar felles uttale på saka 16.02. Merkekrava frå Mattilsynet har vekt stor harme og frustrasjon hjå medlemene våre. Mange erfaringar og motlegg er melde inn.
- Utkast til revidert «veileder» om dyrevelferd i rovviltområde. Møte i Mattilsynet 18.12.

Organisasjonen deltok med synspunkt under Mattilsynet sin konferanse om dyrevernav og dyrehald 20.06. og med førebudd innlegg på etikkonferanse på UMB 08.12.

NORGES BONDELAG

Gilde

Til
Mattilsynet
Felles postmottak
P.b. 383
2381 BRUMUNDAL

Saltekontakt:
NBU: Rådveier R.G. Øverland / T: 22 08 27 90 / e: r.g.ove@nbu.no
NR: S.G. Munnich / T: 22 03 45 40 / e: s.g.munnich@norskbonde.no
NBS: O. Gadd / T: 24 18 89 33 / e: o.gadd@norskbonde.no
Gilde NE: F. Arden / T: 22 08 21 78 / e: f.arde@gilde.no
TINE: P.S. Lønn / T: 04 87 25 00 / e: p.s.lonn@tine.no

Kopi: På e-post til post@mattilsynet.no
Internt i organisasjonene
Landbruks- og Matdepartementet

Dato: 18.02.2008

MERKEBESTEMMELSER FOR SMÅFE - FORSLAG TIL ENDRINGSFORSKRIFT HØRINGSSVAR FRA NORSK SAU OG GETT, NORGES BONDELAG, NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG, GILDE NORSK KJØTT OG TINE

Vi viser til høringssvarene i Mattilsynet 2. februar. Våre organisasjoner viser til de tyngspunkter og innspill som ble fremmet i møtet og vil påpeke følgende felles konklusjoner:

Innledning

VÅRE ORGANISASJONER representerer komplementære funksjoner i landbruket og dekker til sammen en omfattende bredde på vegne av sau- og geitnæringa i Norge.

Vi vil understreke vår felles grunnholdning om at sporbarhet og dokumentasjon er viktig i husdyrholdet.

Generelt

Det er i Norge allerede i dag et godt nivå på sporbarhet, også sett i europeisk målestokk. Norsk sau- og geitnæring drives på et høyt faglig nivå og med ivaretagelse av sentrale dyrevelferdsmessige aspekter gjennom driftsstruktur, fremherskende produksjonssystemer og omfattende bruk av utmarksbeiting. Vi mener myndighetene bør bidra til å informere om og fremme disse forholdene i møte med europeisk forvaltningskultur og -tankesett. Vi mener videre at myndighetene har medansvar for å opprettholde motivasjonen hos produsentene i næringa for videre utvikling av dyrevelferd og matvaretrygghet. Dette ansvaret bør reflekteres gjennom lydsberet overfor faglige vurderinger og praktisk basert informasjon fra en samlet næring.

Identitetsmerking av småfe

Med hensyn til identitetsmerking av sau og gitt i Norge har vi følgende holdning:

1. Småfe skal merkes med ett godkjent øremerke i ett øre for de er 30 dager. For dyr som skal slaktes innen 12 måneder, skal det ikke pålegges krav om obligatorisk merking utover dette.
2. Livsdyr skal ID-merkes i begge ører innen 6 måneders alder. Merke nr. 2 må kunne være av en annen type enn det første merket, så lenge det minst inneholder individnummer og en form for eieridentifikasjon.

Vi mener at under norske forhold er det usødvendig med krav om to øremerker for å oppfylle formålet med EU-forsordningen. Etter EU-forsordningens artikkel 4, har Norge full rett til å praktisere den holdningen næringsorganisasjonene ber står for.

Vi forventer videre at norske myndigheter betyr det spillerom som er gitt til å ta høyde for særnorske forhold og behov.

Ytterligere informasjon

For detaljert argumentasjon og faglig bakgrunnsinformasjon henviser vi til de svar organisasjonene hver for seg innga til forskriftshøringen høsten 2005.

Dersom det er spørsmål til noe av innholdet i brevet ber vi om å bli kontaktet.

Med hilsen

Odd E. Risn
Odd E. Risn
Leder
NSG

Anne Osland
Anne Osland
Leder
NBS

Hjarne Undheim
Hjarne Undheim
Leder
NB

Finn Avdrin
Finn Avdrin
Fagstjef som
GILDE NK

Tone Rosalkvern
Tone Rosalkvern
Spjef TINE Rådgiving
TINE

10. Klippeskolen

Norsk Sau og Geit har ansvaret for Klippeskolen gjennom sitt utvalg; ull- og klippe- rådet. Ull- og klipperådet har i meldingsperioden bestått av Erling Offerdal, NSG, leder, Sissel Berntsen, Fagtjenesten for ull og Jens Olav Leira, Klippeforeningen. Vivi Lindholm har vært sekretær.

Det blir arrangert kurs for nybegynnere og oppfrisknings kurs over hele landet. Kursene blir finansiert med midler fra Statens landbruksforvaltning, til instruktører og klippemaskiner kommer midler fra NSG og fra Fagtjenesten for ull til håndbok og kursmateriell. Kurskontingent og diverse voksenopplæringsmidler går gjennom Bygdefolkets Studieforbund.

Klippeforeningen arrangerer kurs for instruktører og sertifiserer disse.

Tabellen neste side gir en oversikt over avholdte klippkurs i 2006.

Klippkurs i 2006.

Fylke	Sted	Nivå	Tid	Deltakere	Arrangør	Instruktør
Østfold	Evje Gård	A	24t	5	BSF Østfold	C. Nicol
Hedmark	Tolga	A	24t	6	BSF Hedmark	A. Follstad
Oppland	Fåvang	A	16t	3	BSF Oppland	P. Nyhus
Buskerud	FS Gol	A+B	24t	5	Buskerud Sau og Geit	B. Bakken P. Nyhus
Telemark	Fyresdal	A+B	24t	5	BSF Telemark	N. Perry
Rogaland	Saneid	A	24t	7	BSF Rogaland	I.M. Tronstad
Rogaland	Forus	A+B	24t	7	BSF Rogaland	S. Reiersen
Hordaland	Bømlo	A	12t	4	BSF Hordaland	I.M. Tronstad
Sogn og Fjordane	Nordfjordeid	A+B	24t	10	Eid Sau og Geit	P. Nyhus
Sogn og Fjordane	Lærdal	A	24t	5	Ressurssenteret	M. Sleire
Sør-Trøndelag	Ålen	A+B	21t	5	Ålen Sau og Geit	A. Follstad
Sør-Trøndelag	Skjetlein	A+B	24t	6	Ressurssenteret	A. Follstad
Finnmark	Lakselv	A	24t	8	Lakselv Sau og Geit	T.A. Olsen
Finnmark	Lakselv	B	24t	8	Brennelv Beitelag	R. Aune
10 fylker	14 kurs			90		

11. Genressursutvalget for husdyr

Stiftelsen Norsk Landbruksmuseum (NLM) oppnevnte for første gang Utvalget for bevaring av genetiske ressurser hos norske husdyr på oppdrag av Landbruks- departementet(LD) i 1986. Norsk Sau og Geit har hatt plass i utvalget fra 1999. Fram til 30. juni 2006 har Norsk Landbruksmuseum hatt fast sekretariat for Genressursutvalget for husdyr.

Fra 1. juli 2006 ble sekretariatsansvaret overført til det nyopprettede Norsk genressurssenter.

Landbruks- og matdepartementet(LMD) oppnevnte fra oktober 2006 nytt Genressursutvalg for husdyr, bestående av:

Medlemmer:

- Sverre Bjørnstad, GENO (leder)
- Lars Erik Wallin, Norsk Sau og Geit
- Ingrid Olesen, Akvaforsk
- Tone Roalkvam, TINE Rådgivning
- Dag Inge Våge, Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, UMB
- Ragnhild Hoel, Riksantikvaren
- Mona Gjerstad Holtet, Norsk Landbruksmuseum
- Harald Tveit, Fylkesmannen i Telemark
- Hilde Buer, Florø
- Amund Wormstrand, Brandval

Observatører:

- Elisabeth Koren, Landbruks- og matdepartementet
- Erling Fimland, Nordisk Genbank – Husdyr

Nina Hovden Sæther ved Norsk Genressurscenter er sekretær for utvalget.

Genressursutvalget for husdyr er et rådgivende organ for Norsk genressurscenter for gjennomføring av Nasjonalt program for bevaring og bærekraftig forvaltning av husdyrgenetiske ressurser.

12. Nordisk dyreartsgruppe for sau og geit

Nordisk Genbank Husdyr (NGH) ble etablert i 1984, og i 2003 opprettet NGH dyreartsgrupper for de ulike dyreslagene.

Overordnet mål for alle dyreartsgruppene er hvordan sikre en bærekraftig forvaltning av husdyrgenetiske ressurser i Norden. Dyreartsgruppen for sau og geit har spesifikke mål om

- kontakt og samarbeid med det egne lands genressursutvalg (GU) er grunnleggende.
- å holde hverandre informert om hva som skjer innen emneområdet og komme med idéer til forbedringer.
- idégivning til prosjekter.
- å bidra til og koordinere og utveksle aktuell informasjon.
- å komme med idéer til hva som kan gjøres innen emneområdet og komme med innspill til NGH og andre instanser innen forskning og forvaltning m.m.

Nordisk dyreartsgruppe for sau og geit består av:

Danmark: Kjeld Malthe-Bruun, Jakob Kortegaard

Finland: Maija Häggblom
Island: Olafur Dyrmondsson
Norge: Lars Erik Wallin, Bine Melby
Sverige: Per Abrahamsson, Birgit Boberg

Gruppen hadde møte i Norge høsten 2006, og der møtte også Roar Olsen fra Færøyene.

13. Prosjekt Økosau

Prosjekt ØkoSau ble satt i gang i 2006 i regi av Landbrukets forsøksringer (LFR). Prosjektet er en veiledningsaksjon med følgende mål:

1. Etablere et landsdekkende nettverk av høyt kvalifiserte rådgivere som sikrer god rådgivning innen økologisk sauehold.
2. Nå ut til alle sauebønder med faglig og markedsrettet informasjon om økologisk sauehold.
3. Tilby rådgivning om økologisk saueproduksjon til 750 gårdbrukere, med sikte på at minst 30% av de 750 gårdsbrukene skal levere økologisk sau/lam innen 2009.

Styringsgruppen i prosjektet er:

- LFR: Arne Magnus Aasen, leder, og Trond Qvale
- Norges Bondelag: Pia Borg
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag: Thomas Cottis
- Norsk Sau og Geit: Lars Erik Wallin
- Gilde: John Olav Husabø

NSG sin representant i prosjektets arbeidsgruppe: Lars Kveberg

14. Andre prosjekter

Elektronisk sporingsutstyr for beitedyr

Det er selskapet Telespor a/s som eier og driver utviklingen av sporingsutstyr til beitedyr. NSG organiserer brukerinteressene og har lang erfaring med oppfølging av temaet «Radio-bjeller».

Også i 2006 har NSG vært vertskap for et kontaktforum omkring dette FoU-arbeidet og jevnlig invitert interessenter til samtaler og diskusjon. Det har vært holdt møter i Parkveien 71 og på Fornebu. I august ble det arrangert befarings og møte i Gammeldalen hos de beitebrukerne som har gjort feltarbeid i

dette området. I tillegg har NSG vært involvert i utprøving av utstyr hos medlemmer/beitebrukere i Vestmarka.

NSGs naturlige oppgave i prosessen med utvikling av sporingsutstyret er å ivareta kontakten til brukerleddet. Vi driver en utstrakt kontakt- og informasjonsvirksomhet mot næringa, og fanger opp henvendelser og interessenter.

Tilsvarende har vi på vegne av brukerleddet formulert krav som må stilles til dette verktøyet for at det skal oppfattes som et reelt hjelpemiddel. Dette går på to forhold; systemets robusthet og pris.

Målet for NSG er å bidra til utvikling av ei kostnadseffektiv radiobjelle som trygger beitedyra og framtida for småfeholdet.

Interessen for prosjektet og de mulighetene som ligger i dette er veldig stor i beitenæringen. Gjennom året har det vært en jevn pågang til NSG av henvendelser fra enkeltbrukere og beitelag som vil holde seg orientert om arbeidet som pågår, og som gjerne også signaliserer interesse for å delta i utprøving. Beitenæringen legger for dagen et stort engasjement, og utpreget vilje til deltakelse. Dette er veldig verdifullt. Tiltaket har vært omtalt i Sau og Geit nr.2 og 5 i 2006.

Tekniske installasjoner i beitefelt

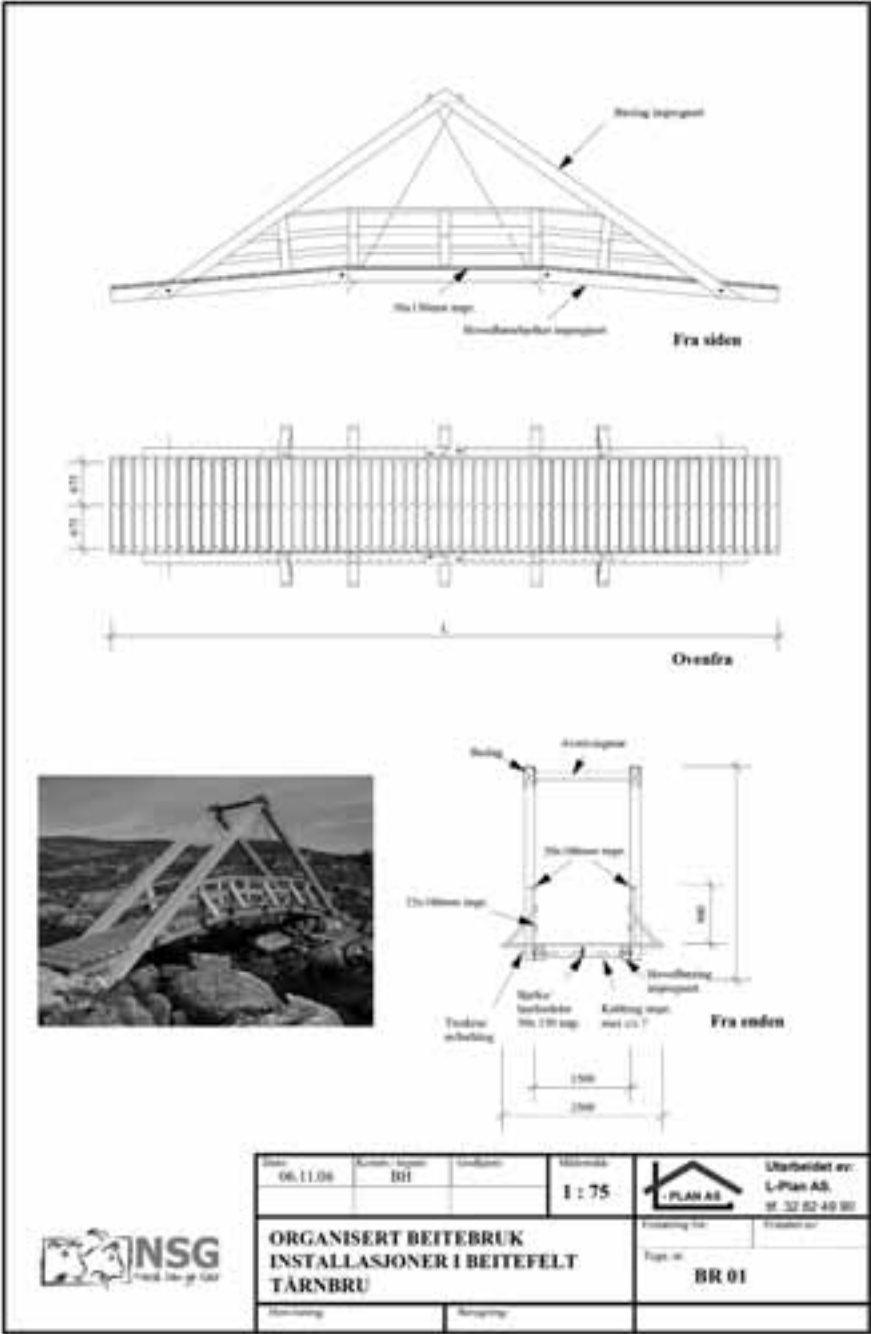
NSG har etablert informasjon om tekniske installasjoner i beitefelt under hjemmesiden www.nsg.no. Tiltaket er presentert i Sau og Geit 6/2006. Tegninger i pdf-format og instruksjoner kan lastes ned fra hjemmesiden, til bruk i planlegging av en rekke vanlige investeringstiltak.

Sikringsradioen

NSG er som eierorganisasjon representert i styret for Landbrukets Sikringsradio sammen med Skogeierforbundet, Norges Bondelag og Norsk Landbrukssamvirke. Styret har hatt 5 møter, og arrangert sikringsradiokonferansen 9. februar. Sikringsradioen har etablert egen hjemmeside www.sikringsradioen.no. Sikringsradioen er et moderne verktøy med god relevans for småfeholdere og beitebrukere. NSG prioriterer arbeidet med sikringsradioen og ser dette som et ledd i det viktige HMS-arbeidet i næringene. Dette året ble det startet opp diskusjoner og prosess på omdanning av Sikringsradioen til selvstendig selskap. Dette arbeidet forventes sluttført i 2007. En artikkel om nytteverdien av sikringsradioen ble presentert i Sau og Geit nr. 4.

Beitedyr – jernbane

NSG har i 2006 videreført arbeidet som pådriver i løsningsorientert dialog mellom næringsaktørene og Jernbaneverket. Målet er å avhjelpe en uforutsigbar situasjon med manglende gjerdehold og utydelige rutiner. Et samarbeidsnotat er signert i 2006 og det er tatt kontakt med beitelag langs belastede strekninger.

Dato: 06.11.06	Arbeids - system: 101	Skisseform:	Skala: 1 : 75	 Utarbeidet av: L-Plan AS. ST. 37 82 49 90
ORGANISERT BEITEBRUK INSTALLASJONER I BEITEFELT TÅRNBRU			Etablert av: Opprørt av: BR 01	
Skisseform:		Skisseform:		

Eksempel på installasjonstegning som er å finne på www.nsg.no

III RÅD, NEMNDER OG UTVALG (RNU)

1. Avlsrådet og fagforum for sau

Avlsrådet for sau

Avlsrådet for sau skal gi råd til styret og initiere faglige spørsmål innen avl, avlsmetoder og faglig utvikling på sau. Det skal utarbeides langsiktige og årlige planer med budsjett som skal godkjennes av styret i Norsk Sau og Geit.

Styret i NSG oppnevner normalt medlemmene i Avlsrådet for sau for to år om gangen. Omorganiseringen av avlsarbeidet på sau har medført at nåværende avlsråd ble oppnevnt i oktober 2005 etter ny modell:

- Leder utpekt av styret i NSG
- 4 representanter for avlsregionene (lederne i regionutvalget)
- 1 representant fra IHA/UMB
- 1 representant fra Nortura
- 1 representant fra Kjøttbransjens Landsforbund

Personene som sitter i Avlsrådet går fram av kap. V Tillitsvalgte

Fagforum sau er et rådgivende organ for NSG. Leder i Avlsrådet er også leder i Fagforum. Sammensetningen av Fagforum sau varierer og tilpasses ut fra hvilke saker som skal drøftes. I Fagforum sitter:

- a) Avlsrådet
- b) GNK og KLF
- c) Helsetjenesten for sau
- d) Fagtjenesten for ull
- e) Sauekontrollen
- f) Smårasekomitéen
- g) Ansatte i NSG, UMB (tidligere NLH) m.fl.
- h) Lederne i de fylkesvise avlsutvalgene når det er behov
- i) Andre som kan bidra faglig etter avtale med avlsrådet

MØTER

Avlsrådet for sau hadde ett todagersmøte, to dagsmøter og to telefonmøter i 2006. Det var ingen møter i Fagforum for sau. De ansatte og representantene i avlsrådet har deltatt på kontaktmøter med avlsutvalg, væreringer og væreholdslag og på diverse andre møter.

Avlsrådet har protokollført 65 saker i 2006, hvor de viktigste sakene har vært:

a) Indeksberging

Et nytt dataprogram (DMU) ble tatt i bruk. Rasegruppen NKS ble beregnet samlet for

hele landet for første gang. Skalering av indeksene ble endret slik at de er sammenlignbare mellom kjønn, besetninger og fylker. Nytt var det også at årets lam fikk indeks. K- og M-indeks ble avvirket og en ny S-indeks, der kun slakteegenskapene inngår, ble tatt i bruk.

b) Granskingstilskott

Graderte tilskott for gransking av prøveværer brukes for å øke fokus på gransking av værlam som har høye kåringspoeng. Samtidig er det videreført kvote på antall sønner etter værer for å begrense innavlsøkningen.

c) Reviderte regler

I løpet av året er følgende endret:

Regler for væreringer og væreholdslag.

Kåringsreglement.

Dommerinstruks, blant annet på grunn av ny ullstandard.

Seminprosent og antall avkom med høstvekter og slaktevekter for å få indeks.

d) Offisielt avlsarbeidet for pelssau nedlagt

Det ble ikke satt inn værer til gransking høsten 2006. Populasjonen er så liten at det anbefales å etablere et raselag som tar ansvar for rasens videre utvikling.

e) Spælulla

Innsending av ullprøve til laboratoriet på Ås ble avvirket som avlstiltak fordi ullfellene bedømmes på ullstasjon. Avlsmålet skal være en hvit fell. Værer med farga fell skal ved kåring kodes som farga spæl.

f) Avlsstatuetten 2006

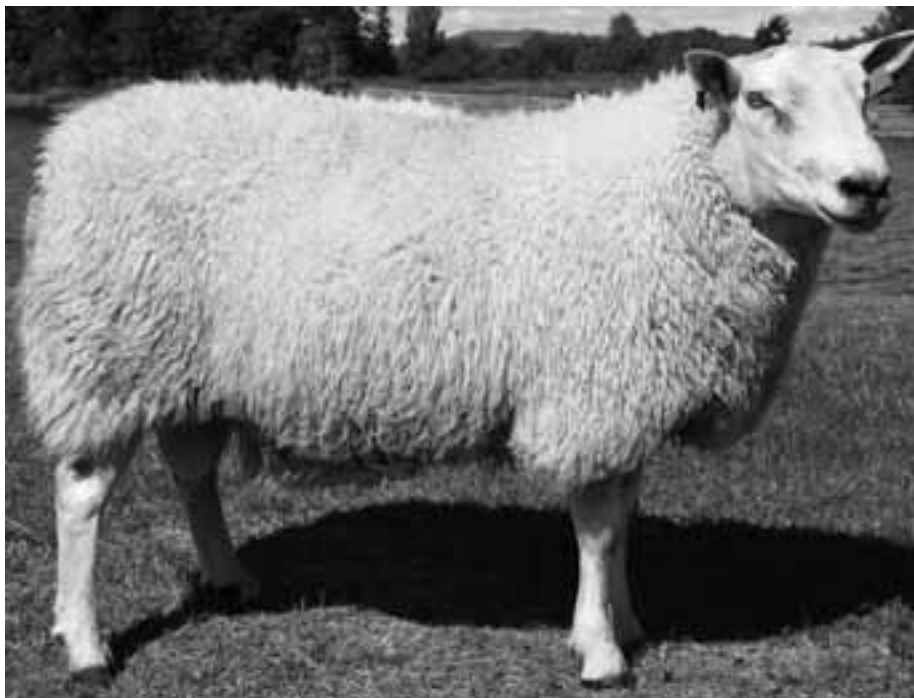
Ut fra gjeldende regler vedtok styret i NSG, etter anbefaling av avlsrådet, å tildele avlsstatuetten 2006 for beste avkomsgranska vær i 2006 til Hilde-Gunn og Jan A. Waltenberg, Troms, for væren 200380115 Soski (NKS).

AVLSARBEIDET

Avlsdatabasen

Det er opprettet et eget nettsted, www.avl.nsg.no, der ringene selv vedlikeholder data i avlsdatabasen om hvem som er medlem i ringen, hvilke værer som er satt inn til gransking og som er eliteværer. Hver ring har en kontaktperson med e-postadresse slik at informasjon raskt kan sendes ut til ringene.

Her legges også informasjon om granskingsresultatet. Denne nettsiden har et noe annet brukergrensesnitt enn værebasen på Internett og er spesielt godt egnet for de som har lav overføringshastighet på Internett.

Beste avkomsgranska vær i 2006: 200380115 Soski

Kåring

I 2006 ble det benyttet «pc-kåring» i samtlige fylker. Kåringsfilene ble levert ved hjelp av en Internettnettløsning. Kåringsstatistikk er tilgjengelig på nettstedet www.avl.nsg.no.

Tabellen viser hvor mange dyr som ble kåret i 2006.

Ordinær kåring fordelt på rase	Antall 2005	Antall 2006
NKS (inkl. dala, rygja, steigar og texel)	6329	6966
Spælsau (kvit og farga)	981	1063
Sjeviot	236	227
Norsk pelssau	101	100
Kjøttkåring (alle raser)	246	318
Andre raser	28	118
Sum	7921	8356

Tilslutning

I sesongen 2005/2006 var det 115 ringer i drift. Det ble høsten 2006 utregna offisielle indekser på 2081 prøveværer.

Beregning av indekser

Fordi DMU er mer fleksibelt når det gjelder spesifisering av modell, ble det ved indeksskjoringen i august 2006 tatt hensyn til vårvekter for lam ved beregning av morsevne. Dette ga store og uventede utslag på enkelte dyr, noe vi ikke ble klar over før indeksene var sendt ut til produsentene. Vi fant det tryggere å gå tilbake til den gamle modellen for beregning av morsevne, basert på høstvekt men uten vårvekt, og beregnet morsevneindeksen på nytt for alle dyr. Oppdaterte høstlister måtte hentes på Internett eller fra rådgiver.

Oktoberindeksen ble beregnet 3 ganger med 2 ukers mellomrom for alle dyr, slik at mest mulig relevant avlsinformasjon var tilgjengelig ved utplukk av nye prøveværer i ringene og ved påsett i besetningene. De fleste prøveværene hadde tilstrekkelig med data til å få indeks ved andre indeksberegning. Tilbakemeldingene på rutinen med tre indeksskjoringer var svært gode.

Nye seminværer 2006

	Staur		Særheim/ Blindheim		Sum	
	Nye	Totalt	Nye	Totalt	Nye	Totalt
Norsk kvit sau	23	33	8	11	31	44
Spælsau	7	9	2	4	9	13
Sjeviot			2	2	2	2
Norsk pelssau		2	1	1	1	3
NOR-X	4	8	1	3	5	11
Sum	34	52	14	21	48	73

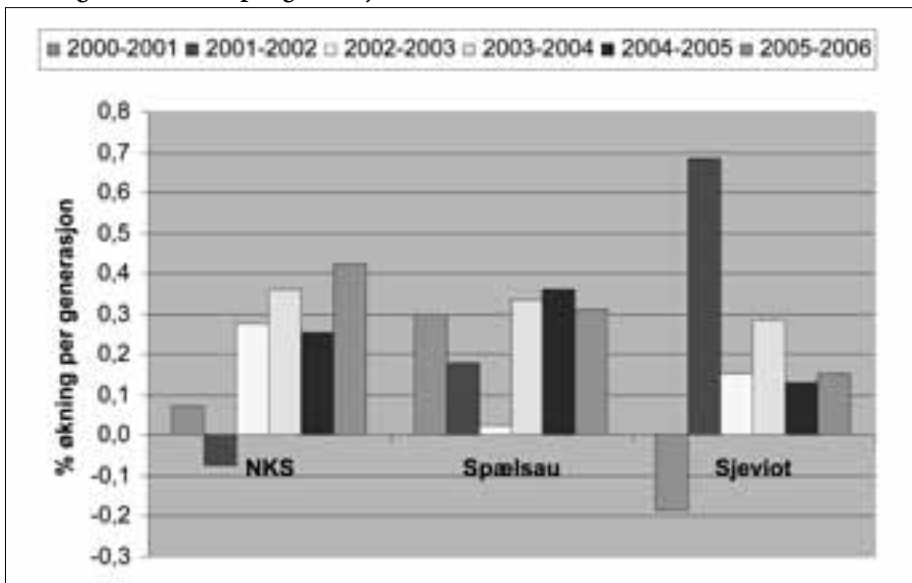
Utbetaling av tilskudd til væreringene i 2006

I 2006 ble det utbetalt tilskudd for 2081 avkomsgranska værer. Det ble utbetalt kr. 1.100,- pr. prøveværr i alle ringer som grunntilskudd og et indekstillegg på kr 10,- per indekspoeng over 100. De ringene som leverte inn ullfellene til bedømming fikk utbetalt kr. 2.500,- i tilskudd for hele ringen.

Bærekraftig avlsarbeid

Et av elementene i et bærekraftig avlsopplegg er å realisere god avlsmessig framgang uten å øke innavlsgraden for mye. En innavlsøkning på 0,5-1,0 % per generasjon anses å være forsvarlig. De siste årene har økningen per generasjon vært 0,22 % for NKS, 0,25 % for spæl og 0,22 % for sjeviot. Det ser derfor ut til at vi klarer å styre innavlsoppbyggingen.

Økning i innavlsnivå per generasjon i årene 2000-2006

KOSTNADENE VED AVLSARBEIDET

Kostnadene ved avlsarbeidet på sau finansieres av midler over jordbruksavtalen, bevilgning fra Omsetningsrådet og støtte til prosjekt fra Forskningsrådet.

Kostnadene ved NSG sin virksomhet innen saueavl i 2006 og 2005

	2006	2005
Avlsrådet for sau	178 426	114 279
Fagforum sau	0	169 935
Avlssjef og avlsrådgiver sau	751 379	941 138
Avlsrådgivere IHA/UMB	563 505	1 168 743
Avkomsgransking	3 090 348	3 138 314
Regionalt og fylkesvis avlsarbeid, regionkonsulenter	1 118 659	926 000
Tilskudd til NSG Semin AS	2 385 528	2 000 000
Databehandling sau	198 701	155 079
Sekretariat; kontor, lønn, telefon, porto m.m.	154 696	113 549
Utviklingsarbeid (seminprosjekt, kjøttfulle lam prosjekt, avlsweb, pc-kåring, mm)	1 729 229	808 120
Sum kostnad	10 172 477	9 535 157

2. Avlsrådet og fagforum for geit

Avlsrådet for geit skal gi råd til styret og initiere faglige spørsmål innen avl og utvikling på geit. Det skal utarbeides langsiktige og årlige planer med budsjett som skal godkjennes av styret. Styret i Norsk Sau og Geit oppnevner Avlsrådet for geit for to års funksjonstid.

Avlsrådet for geit hadde ved årets begynnelse 4 medlemmer: 2 fra NSG, 1 fra UMB og 1 fra TINE. Styret i NSG oppnevnte et nytt medlem i Avlsrådet i mai. Fra 1. juni 2006 bestod derfor avlsrådet av 5 medlemmer, hvorav NSG har 3 medlemmer som representerer hver sin landsdel/region; nord, øst og vest.

Lederen i avlsrådet er også leder i fagforumet. Fra sekretariatet har avlssjefen møteplikt og rådgiveren i geitavl er sekretær.

Fagforum for geit er et rådgivende organ for NSG. I fagforumet sitter:

- Avlsrådet
- TINE BA
- Helsetjenesten for geit
- Ansatte i NSG, UMB m.fl.
- Ledere i de fylkesvise avlsutvalga når det er behov.
- Andre som kan bidra faglig etter avtale med avlsrådet.

Møter

Avlsrådet for geit hadde i 2006 tre fysiske møter og ett telefonmøte. Avlsrådet arbeidet med og behandlet til sammen 35 protokollførte saker. Fagforum for geit hadde ingen møter i 2006.

Et utvalg av viktige saker og virksomhet gjennom året:

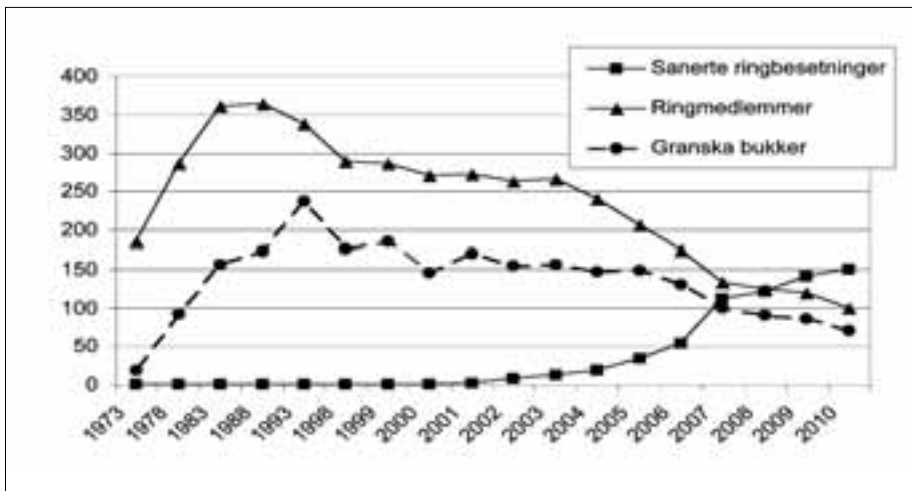
a) Optimalisering av antall granska bukker

Bukkingene blir mindre og stadig flere ringer innstilles. Dette har sammenheng med økt fokus på smitteoverføring og økende deltakelse i sykdomssanering. Figur 1 viser utviklingen i antall granska bukker og tilslutningen til bukkeringsystemet samt deltakelse i prosjekt «Friskere geiter».

Når ringen blir mindre, bør avkomsgruppen reduseres for å få granska flere bukker. Dette gir den beste optimaliseringen mellom seleksjonsintensitet og sikkerhet. Minstekravet til antall døtre for å få fullt tilskudd ble derfor redusert fra 15 til 12 i 2006. Det ble samtidig vedtatt at kravet til avkomsgruppestørrelse reduseres til 10 i 2007 og 8 i 2008.

b) Tilskudd til bukkingene og optimalisering av antall granska bukker

Tilskudd til bukkingene utbetales på grunnlag av antall avkomsgranska bukker ved indeksberegninga i mai. I 2006 ble det utbetalt tilskudd for bukker som var kåra i 2003.

Figur 1: Nedgang i tilslutning til ringsystemet og i antall granska bukker i forhold til deltakelse i sykdomssanering i prosjekt «Friskere geiter». Figuren viser antall hvert 5. år frem til 1998, deretter hvert år. Antall etter 2006 er forventede tall.

Tidligere har det vært utbetalt fullt tilskudd for bukker med registreringer fra minst 15 døtre og halvt tilskudd for bukker med 12-14 døtre. I 2006 ble det utbetalt fullt tilskudd for bukker med 12 døtre og ikke utbetalt halve tilskudd. Det ble også lagt inn nye momenter i tilskuddsutbetalingen. I tillegg til grunnprisen ble det utbetalt et dattergruppetillegg og et indekspoengtillegg. Satsene går frem av tabell 1.

Tabell 1. Premieringselement og satser for tilskuddsutbetalingen til bukkeringene i 2006.

Premieringselement	Satser i 2006
Grunnpris	Kr. 2600,- (min 12 døtre)
Dattergruppetillegg per datter	Kr. 100,- (13-19 døtre)
Indekstillegg per poeng over 100	Kr. 100,-

Totalt ble det utbetalt et tilskudd på kr. 450 000,- fordelt på til sammen 130 bukker.

c) Nye kriterier for seminvirkosmheten på geit

Eierinseminasjon av geit ble innført i 2006. Tidligere har eierinseminasjon bare vært tillatt i forbindelse med seminforsøk. Kostnadene med inseminering (ved bruk av veterinær eller semintekniker) har vært dekket gjennom sentrale tilskuddsmidler. Dette opphørte fra 2006.

Tabell 2 viser reglene for sædtildeling og seminprisene som ble innført i 2006.

Tabell 2: Sædtildeling og seminpriser 2006. 1 dose = 2 strå á 200 mill sædceller.

	Besetninger i bukking	Besetninger i «Friskere geiter»	Andre besetninger i Geitekontrollen	Besetninger utenom Geitekontrollen
Elitebukksæd				
- Tildeling	1 dose per 10 para geiter	1 dose per 10 para geiter	Selges ikke	Selges ikke
- Pris per dose (basert på juni-indeksen)	kr 5,- pr indekspoeng over 100	kr 5,- pr indekspoeng over 100		
Prøvebukksæd				
- Tildeling	2 doser per 10 para geiter	2 doser per 10 para geiter	1 dose per 10 para geiter	Selges ikke
- Pris per dose	kr 0,-	kr 0,-	kr 0,-	
Frossensæddunk (leie, transport)	kr 500,- kr 1 500,-	kr 500,- kr 1 500,-	kr 1 100,- kr 1 500,-	Selges ikke Selges ikke

d) Seminbukkene 2006

Det ble tatt inn 34 bukker til den nye seminstasjonen for bukker på Stange i Hedmark. Fordelingen av bukker var følgende: 9 elitebukker, 16 prøvebukker fra bukkingene og 9 prøvebukker fra sanerte besetninger tilknyttet prosjekt «Friskere geiter». Dette er hittil det høyeste antallet bukker som har vært inne til semin samtidig. Det var også det første året med sædproduksjon av prøvebukker som bare var 5-8 måneder gamle. Noen av bukkene var trege å få i gang, men det ble produsert sæddoser av nesten alle i løpet av høstmånedene. Bukkene ble stående på semin-stasjonen til ny produksjonsperiode på nyåret 2007.

Tabell 3 viser en oversikt over elitebukkene i semin i 2006.

Tabell 3. Seminbukkene 2006 med avlsindekser og Aj, beregnet i juni 2005 og november 2006.

Bukk nr.	Navn	Far nr.	Ring nr.	Avlsind. 2005	Aj 2005	Avlsind. 2006	Aj 2006	Ant. doser*
2002195	Roman	1999200	61	108	7	108	7	48
2002198	Arnold	1999200	61	109	7	108	7	69
2002855	Fawaz	1996043	197	128	6	130	6	201
2003189	Dole	1998450	61	123	5	122	6	56
2003483	Brutus	1996446	143	110	8	110	8	76
2003488	Blåpriks	1998450	143	116	5	115	5	176
2003766	Odin	2000731	184	116	9	116	9	175
2004588	Mørekviten	2000296	151	109	8	109	8	138
2004877	Kåre	1999199	197	115	7	116	7	148

* Antall doser utsendt høsten 2006.

e) Seminforsøk 2006

Det ble også i 2006 gjennomført feltforsøk i regi av Team Semin med en deltakelse på 22 produsenter og ca. 700 inseminerte geiter. Hensikten med forsøket var å sammenligne enkelinseminering (2 strå samtidig) med dobbelinseminering (2 strå med 12 timers mellomrom). Resultatene ferdigstilles våren 2007.

f) Avlsstatuetten for bukk 2006

Etter anbefaling fra Avlsrådet for geit vedtok styret i NSG å tildele avlsstatuetten for bukker 2006 til Ole Hemminghytt fra Beiarn for bukken 2003766 Odin. Ved avkomsgranskinga i november 2006 fikk bukken avlsindeks 116 og avlsverdi-jur 9; sum 125. Ingen delindekser var under 95 poeng. Bukken er granska i ring 184.

*Tekst: Fawaz var den mest populære seminbukken i 2006.
(Foto: Veronica Fagerland)*

g) Innføring av ny jurvurdering

Det ble vedtatt i 2005 at jurvurderinga skal legges om. Arbeidet med å tilrettelegge for innføring av et nytt system for jurvurdering har fortsatt i 2006 i samarbeid med TINE produsentrådgeving. Det nye systemet innføres i 2007.

h) Melkeegenskaper i geitavlen

Avlsrådet for geit nedsatte i 2006 en arbeidsgruppe som skal utrede og se på melkekvalitetsegenskaper generelt i avlsarbeidet på geit. I den sammenheng skal gruppa vurdere om frie fettsyrer bør inkluderes i geitavlen som en kvalitetsparameter. Gruppa skal rapportere til Avlsrådet for geit.

Gruppa hadde to møter i 2006 og arbeider med en rapport. Rapporten tar for seg de ulike melkekvalitetsegenskapene som grunnlag for å vurdere om frie fettsyrer skal tas med i avlsarbeidet. Den foreløpige konklusjonen er at det er svært viktig at det gjennomføres en genetisk analyse av datamaterialet som foreligger om frie fettsyrer.

Arvegrad og korrelasjoner mellom frie fettsyrer og andre egenskaper må kartlegges, før det kan tas stilling til om frie fettsyrer skal inn som en egenskap i avlsarbeidet på geit. Dette vil bli gjort i løpet av våren 2007.

i) Indeksberegninga 2006

Det ble beregnet indekser for bukker og geiter i mai, juni, september og november. Indeksene for de siste årgangene med bukker ble offentliggjort på NSG sin nettside etter hver beregning og oppdatert i Geitkontrollen.

I november 2006 fikk 127 bukker av 2004-årgangen indeks, hvorav 37 % fikk avlsindeks 103 eller bedre.

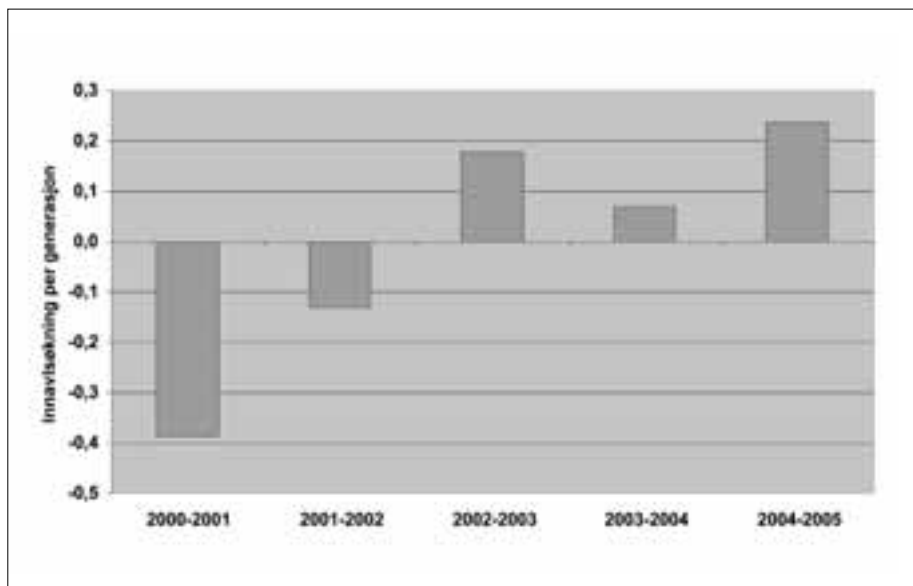
I forbindelse med indeksberegningene i juni og november lages det ulike lister som distribueres til ringene (i tillegg til indekslistene):

- Liste over geiter etter bukk
- Liste over påsatte kje etter bukk
- Liste over drektige geiter etter bukk (lages i desember)

j) Bærekraftig avlsarbeid på geit

Avlsoppet er ikke bærekraftig hvis ikke innavlsholdet holdes under kontroll. En innavlsøkning på 0,5-1,0% per generasjon anses å være forsvarlig. Gjennomsnittlig innavlsøkning de siste 5 årene har vært 0,01 %, altså veldig lavt. Figur 2 viser innavlsnivå per generasjon i årene 2000-2006.

Figur 2. Økning i innavlsnivå per generasjon i årene 2000-2006.

Tilskudd for 2006

Kostnadene med avlsarbeidet på geit dekkes hovedsakelig av midler over jordbruksavtalen. Tabellen nedenfor viser samlet tilskudd til virksomheten i 2006 sammenlignet med 2005.

Tabell 2. Samlet tilskudd til NSG sin virksomhet innen geitavl i 2006 og 2005.

Avdeling	2006	2005
1. Avlsrådet for geit	58 744	70 478
2. Avlsrådgivere og avlssjef (lønn-, reise- og sosiale utgifter)	665 219	531 625
3. Tilskudd til bukkeringene m.m.	468 305	511 670
4. Fagforum geit	0	56 217
5. Fylkesvis avlsarbeid	228 000	228 000
6. Utviklingsarbeid	1 294	21 822
7. Tilskudd til semin på geit (overført til NSG Semin AS)	721 254*	500 000
8. Databehandling geit	7 181	9 755
9. Sekretariat; kontor, telefon, porto m.m.	70 000	50 000
Sum kostnad	2 219 997	1 979 567

* Summen inkluderer tilskudd fra TINE på kr. 200 000.

3. Utmarksrådet

Utmarksrådets virksomhet er hjemlet i Strategiplan 2005-2006 og i RNU-instruks fastsatt av Styret 05.06.03:

«Utmarksrådet skal kome med innspel på tema som går på beitebruk og utfordringar knytt til utmarksforvaltning».

Utmarksrådets sammensetning, oppnevnt på styremøtet i mars-06

(uendret sammensetning): Se kapittel V Tillitsvalgte.

Møteaktivitet.

Utmarksrådet har i 2006 hatt 2 ordinære møter; 30.januar (Oslo) og 29.august. (Jostedalen, i forbindelse med Fagtur i Sogn og Fjordane/Geitdagane i Flåm 2006). 09. februar var Utmarksrådet representert på Sikringsradiokonferansen i regi av Landbrukets Sikringsradioutvalg.

28.-31.august var Utmarksrådet på befaring i Sogn og Fjordane.

Utmarksrådets leder og sekretariat har løpende representert organisasjonen og oppgavefeltet i ulike sammenhenger gjennom året.

Viktige oppgaver for utmarksrådet har vært knyttet til:

- Arealbruk i rovvilt-/beitedyrområder - Holdninger i næringa og strategier i NSG.
- Oppfølging av sentrale punkter i regjeringens tiltredelseserklæring (Soria Moria-erklæringen). Vekt på arbeid med nødvergeretten.

- Møte med Miljøverndepartementet 23.01.06
- Møte med Mattilsynet vedr. merkebestemmelser 02.02.06
- Oppfølging gjennom året av ny merkeforskrift.
- Vurdering av KUL - Studieopplegg for lammeproduksjon i utmarka.
- Kontakt til de involverte i Rendalssaken, også til advokat.
- Revisjon av "Handlingsplan for dyrevelferd i saueholdet".
- Alveld: kontakt til alveldutvalget.
- Beitedyr og jernbane.
- Helse/dyrevelferd.
- Landbrukspolitiske virkemidler på området utmark/beite.
- Nettverksarbeid.
- Oppfølging av/kontakt til prosjekter:
  - Prosjekt Sporingsutstyr v/ firmaet Telespor (Radiobjelle).
  - Prosjekt Økologiske effekter av beiting i fjellet.
  - Prosjekt Beiterett.
  - Prosjekt ØkoSau.
- Oppfølging av enkeltsaker vedr. beitebruk/beiterett.

Utmarksrådet sitt emneområde er omfattende. Det har vært stort trykk på dette feltet også i 2006, og Utmarksrådet har håndtert spørsmål av stor betydning for småfeholdet og beitebruken. Det har i 2006 spesielt blitt lagt ned innsats fra rådet i forbindelse med organisasjonens arbeid med rovvilt (faglig og politisk), merkebestemmelser, Prosjekt Beiterett og Handlingsplan for dyrevelferd i saueholdet.

Frå møte om geitesatsing i Jølster. Representantar frå Sogn og Fjordane Sau og Geit og Utmarksrådet i NSG vert orientert av bonde Nils Einar Kjøsnes. (Foto: Leif Brekken)

Utmarksrådet har bidratt til eller lagt opp den faglige argumentasjonen på sakene og håndtert og bearbeidet innspill i organisasjonsapparatet. Utmarksrådet arrangerte faginnspill under Representantskapsmøtet i mars, med presentasjon av aktuelle emner og distribusjon av info-materiell. Rådet har deltatt på Geitdagene, samt i samme anledning vært på befaring i Sogn og Fjordane. På denne turen møtte rådet beitebrukere i Luster, Sogndal/Fjærland, Flora, Askvoll og Aurland. Rådet møtte også fylkesstyret i Sogn og Fjordane Sau og Geit og representanter fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Innspill fra denne turen vil Utmarksrådet bruke som grunnlag for initiativ til videre arbeid i organisasjonen.

Rådet har totalt sett hatt god aktivitet i 2006. Dette har også vært synliggjort gjennom fast spalte og artikkeloppslag i Sau og Geit og på NSGs hjemmeside.

4. Gjeterhundrådet

Gjeterhundrådet har holdt tre møter i 2006, og behandlet 7 saker.

I regi av fylkesnemndene og de lokale gjeterhundnemndene er det også i 2006 avviklet gjeterhundkurs/dressurkurs og treningssamlinger over hele landet. Det er stor oppslutning om disse kursa/treningssamlingene, og flere fylker kan på bakgrunn av disse arrangementa vise til stor bredde i gjeterhundaktiviteten. Gjeterhundprøvene viser også at resultatene kommer der det blir lagt ned mye arbeid i kurs og opplæring av hunder og førere.

Antall gjeterhundprøver og deltagelse på disse, har vært slik de siste åra:

År	Antall prøver	Antall hunder som har deltatt	Antall eiere/ førere som har deltatt	Antall prøver per hund	% hunder med godkjent prøve
1995	122	465	289	3,3	74
1997	150	535	374	3,3	76
1998	152	528	379	3,7	75
1999	174	540	409	3,9	75
2000	184	586	420	4,1	74
2001	199	584	450	4,9	77
2002	199	566	417	4,9	78
2003	231	665	485	4,7	78
2004	204	640	445	4,6	77
2005	209	627	441	4,5	73
2006	247	651	388	5,2	74

Fortsatt er noen arrangører noen seine med å innrapportere prøveresultatene.

Nordisk Mesterskap og landskamp mellom Norge og Sverige blir arrangert på Tronslien gård i Alvdal 5. og 6. august. Jo Agnar Hansen og gjeterhunden Tika stakk av med seieren på hjemmebane. Landskampen ble vunnet av Sverige.

Continental Sheepdog Championship (CSC) ble i 2006 arrangert i Østerrike 25. – 27. august. To norske hunder kom til finalen. Her ble Hemp og Torbjørn Jaran Knive nr. 8, mens Jon Sand endte til slutt på 12. plass med hunden Moss.

Norgesmesterskapet ble arrangert 12. og 15. oktober i Verdal i Nord-Trøndelag. Dette var første året NM gikk over 3 dager. 100 hunder deltok, og Norgesmester ble Torkjel Solbakken med hunden Pia.

5. Ull- og klipperådet

Ull og klipperådet skal legge til rette for å utdanne instruktører for klipping og ullhåndtering. Det skal også tilrettelegge for klippekurs over hele landet. Det skal skje i nært samarbeid med instruktører, markedssiden, og fylkes- og lokallaga i NSG.

Rådet bestod i 2006 av Erling Offerdal, NSG, leder, Sissel Berntsen, Fagttjenesten for ull og Jens Olav Leira, Klippeforeningen. Vivi Lindholm har vært sekretær.

For aktivitet, se kap. II RNU, pkt 11 Klippeskolen.

6. Marknads- og utviklingsrådet

Marknads- og utviklingsrådet skal legge til rette for informasjon til styret om marknadssituasjonen, trendar og potensial for småfe innan kjøtt, ull og geitmjølk. Rådet har følgjande medlemmer:

Odd E. Risan, Postboks 2323 Solli, 0201 OSLO (leder), Hans Thorn Wittusen, Postboks 360 Økern, 0513 OSLO (Norsk Kjøtt), Endre Myhr, Postboks 6279 Etterstad, 0603 OSLO (KLF) og Gjermund Stormoen, Postboks 9051 Grønland, 0133 OSLO (TINE). Arne Flatebø har vært rådets sekretær.

Rådet har holdt tre møter i 2006.

Diskusjonen i rådet har gått på markadssituasjonen for sau-/lammekjøtt og geitmelk og tiltak rundt det.

To fornøyde NM-vinnere – Torkjel Solbakken og Pia. (Foto: Hugo Bulling)

IV SENTRALADMINISTRASJONEN

Adressen til kontoret:

Parkveien 71, 0254 Oslo
Postboks 2323 Solli, 0201 OSLO

Telefon: 23 08 47 70

Telefaks: 22 43 16 60

E-post: nsg@nsg.no

Bank: 9365.05.49420

Ansatte ved kontoret pr. 31.12.06

Lars Erik Wallin, generalsekretær

Arne Flatebø, redaktør

Ada Kalheim, administrasjonssekretær

Mona Skjønhaug, kontorfullmektig

Even Olsen, organisasjonssekretær

Thor Blichfeldt, avlssjef/daglig leder NSG Semin AS

Ingunn Nævdal, rådgiver geitavl

Signe Dahl, rådgiver saueavl, permisjon f.o.m. 20.07.05

Siv Heia Uldal, vikar rådgiver saueavl t.o.m. 12.04.06

Ragnhild G. Vikesland, rådgiver beitebruk

Lars Kveberg, utmarksrådgiver, hjemmekontor

Kjersti Hansen, prosjektleder beitebruk, engasjement t.o.m. 31.07.06

Ansatte som har arbeidsplass på UMB, Ås

Inger Anne Boman, avlsrådgiver

Inger-Johanne Holme, avlsrådgiver

Leiv Sigbjørn Eikje, stipendiat, permisjon f.o.m. 01.10.06

Ansatte som har arbeidsplass på Norsvin, Hamar

Tone Maria Hanssen, avlsrådgiver

Ansatte ved regionkontorene

Turid Sundt, regionkonsulent i saueavl, region Vest f.o.m. 01.08.06

Stig Runar Størdal, regionkonsulent i saueavl, region Midt f.o.m. 01.08.06

NSG Semin AS

Thor Blichfeldt, daglig leder

Ewa Wallin, fagsjef

Bjørn Erik Frisli, driftsleder – Staur

Stein Haugland, fjøsmester – Særheim

Lars Erik
Wallin

Arne
Flatebø

Ada
Kalheim

Mona
Skjønhuag

Even
Olsen

Thor
Blichfeldt

Ingunn
Nævdal

Signe
Dahl

Siv Heia
Uldal

Ragnhild G.
Vikesland

Lars
Kveberg

Kjersti
Hansen

Inger Anne
Boman

Inger-Johanne
Holme

Leiv Sigbjørn
Eikje

Tone Maria
Hanssen

Turid
Sundt

Stig-Runar
Størdal

Ewa
Wallin

Bjørn Erik
Frisli

Stein
Haugland

V TILLITSVALGTE

Styret

Odd E. Risan (leder), Engan, 7340 Oppdal	t. 72 42 46 80
Erik Fløystad (nestleder), Austre Moland, 4849 Arendal	t. 37 03 34 92
Magnhild Nymo, Nymoen, 9372 Gibostad	t. 77 84 79 19
Ove Ommundsen, Pundsnes, 4130 Hjelmeland	t. 51 75 04 37
Erling Offerdal, Ofredal, 6885 Årdalstangen	t. 57 66 28 27
Øivind Gurandsrud, Iledalsveien 24, 3410 Sylling	t. 32 85 63 38
Ingrid Arneng, Søre Skjel, 2940 Heggenes	t. 61 34 01 98
Vivi Lindholm (ordfører), Postboks 35, 2031 Nannestad	t. 97 71 34 13

Vararepresentanter

1. Mette Karlgård, Sul, 7760 Vuku	t. 74 07 00 26
2. Ove Holmås, Fjellsende, 5956 Vågseidet	t. 56 36 07 93
3. Karl Idar Berg, 9146 Olderdalen	t. 77 71 72 67

Årsmøtevalgte representantskapsmedlemmer

Vivi Lindholm (ordfører), Postboks 35, 2031 Nannestad	t. 97 71 34 13
Jon Olav Viggen (varaordfører), Berkåk, 7391 Rennebu	t. 72 92 70 53

*Odd E. Risan
(leder)*

*Erik Fløystad
(n.leder)*

*Magnhild Nymo
styremedlem*

*Ove Ommundsen
styremedlem*

*Erling Offerdal
styremedlem*

*Øivind Gurandsrud
styremedlem*

*Ingrid Arneng
styremedlem*

*Vivi Lindholm
ordfører*

Vararepresentanter

1. Nils-Einar Kjøsnes, Kjøsnes, 6843 Skei i Jølster	t. 57 72 85 29
2. Nina Lorentsen, Middagsbukta, 9050 Storsteinnes	t. 77 72 55 10
3. Anne Helene Haugen, Heggero, 2680 Våga	t. 61 23 98 61

Fylkesledere

Østfold:	Grete Stokstad, Kråkeruddalen, 1825 Tomter	t. 69 92 25 60
Akershus:	Johan Persbråten Persbråten 120, 1340 Skui	t. 67 13 60 52
Hedmark:	Gunnbjørn Trøan, Skoglund, 2550 Os i Ø.	t. 62 49 71 78
Oppland:	Kristin Bakke Lajord, 2975 Vang i Valdres	t. 61 36 72 14
Buskerud:	Kjell G. Gravningen, Lindem, 3618 Skollenborg	t. 32 77 00 58
Vestfold:	Lars B. Linneflaatten, Paulivn. 300, 3185 Skoppum	t. 33 06 26 57
Telemark:	Gunnar Haugo, Vå, 3864 Rauland	t. 35 07 44 46
Aust-Agder:	Erling Brekkemoen, A. Moland, 4849 Arendal	t. 37 03 32 53
Vest-Agder:	Sven Haughom, Haughom, 4480 Tønstad	t. 38 37 08 51
Rogaland:	Sigmund Skjæveland, Hetland, 4387 Bjerkreim	t. 51 45 02 86
Hordaland:	Ove Holmås, Fjellsende, 5956 Vågseidet	t. 56 36 07 93
Sogn og Fjordane:	Halvar Espeseth, Askrova, 6919 Tansøy	t. 57 74 51 63
Møre og Romsdal:	Magnus Skjerdal, Leiravikja, 6190 Bjørke	t. 70 04 10 77
Sør-Trøndelag:	Olav Edvin Heggvald, 7288 Soknedal	t. 72 43 61 67
Nord-Trøndelag:	Bernt Ove Opheim, Opheim, 7710 Sparbu	t. 74 16 34 09
Nordland:	Ragnhild Johansen, Krokan gård, 8260 Innhavet	t. 75 77 26 18
Troms:	Karl Idar Berg, Djubvik, 9146 Olderdalen	t. 77 71 72 67
Finmark:	Roy Mikkola, Neiden, 9930 Neiden	t. 78 99 63 18

Medlemmer i valgnemnda

1. Jostein Seldal, Seldal (leder), 4308 Sandnes	t. 51 67 24 34
2. Sigmund Romtveit (nestleder), Flatland, 3895 Edland	t. 35 07 27 87
3. Sigurd Krekke, 2634 Fåvang	t. 61 28 45 71
4. Ola Arne Aune, Driva, Rute 5, 7340 Oppdal	t. 72 42 41 78
5. Frank Simensen, Raipas, 9517 Alta	t. 78 43 59 34

Vararepresentanter

1. Helge Edvartsen, Edal, 5707 Evanger	t. 56 52 18 55
2. Olav M. Kvisli, Haugenes, 4985 Vegårshei	t. 37 16 91 44
3. Eivind Fossum, 2636 Øyer	t. 61 27 80 46
4. Harald Aune, 7790 Malm	t. 74 15 73 79
5. Jorunn Johansen, Skånland, 8288 Bogøy	t. 75 77 61 67

Revisor

KPMG AS

Kontrollutvalget t.o.m. 22.03.06 (valgt av representantskapet)

Ola Søgnesand (leder), 6843 Skei i Jølster t. 90 99 68 46
Olav Edvin Heggvold, 7288 Soknedal t. 72 43 61 67

Varamedlem

Ragnhild Johansen, Krokan Gård, 8260 Innhavet t. 75 77 26 16

Kontrollutvalget f.o.m. 23.03.06 (valgt av representantskapet)

Olav Edvin Heggvold (leder), 7288 Soknedal t. 72 43 61 67
Ragnhild Johansen, Krokan Gård, 8260 Innhavet t. 75 77 26 16

Varamedlem

Kjell Gunnar Gravningen, Lindem, 3618 Skollenborg t. 32 77 00 58

Arbeidsutvalet

1. Odd E. Risan, Engan, 7340 Oppdal, (landsmøtevalgt) t. 72 42 46 80
2. Erik Fløystad, Austre Moland, 4849 Arendal (landsmøtevalgt) t. 37 03 34 92
3. Magnhild Nymo, Nymoen, 9372 Gibostad t. 77 84 79 19

Sekretær: Lars Erik Wallin, NSG

Avlsrådet for sau**Medlemmer:**

Bjørn Høyland, (leder), Høyland, 4340 Bryne, (NSG) t. 51 48 83 07
Ivar G. Slettemoen (Region Øst), Kvisla, 3580 Geilo t. 32 08 82 64
Kristen Risnes (Region Vest), 5937 Bøvågen t. 56 37 00 70
Jostein Hausberg (Region Midt), 6640 Kvanne t. 71 66 37 28
Eirik Larsen (Region Nord), Oksvik, 9060 Lyngseidet t. 77 71 37 94
Tormod Ådnøy (UMB), Postboks 5025, 1432 Ås t. 64 96 51 35
Per H. Liahagen (Nortura), 3550 Gol t. 32 02 98 23
Rolf Axel Aas (KLF), Postboks 6279 Etterstad, 0603 Oslo t. 23 24 44 73

Sekretær: NSG

Fagforum for sau

- a) Avlsrådet
- b) Medlemmene i regionutvalga for saueavl
- c) Samarbeidsrådet, Helsetjenesten for sau, Sauekontrollen og Fagtjenesten for ull (4)
- d) Team Semin (1)
- e) NSG Semin AS (1)
- f) Smårasekomitéen (2)
- g) Ansatte i NSG
- h) Andre som kan bidra faglig etter avtale med avlsrådet

Avlsrådet for geit, t.o.m. 31.05.06

Medlemmer:

1. Åge Lohn (leder), Nordgård, 2580 Folldal, (NSG)	t. 62 49 04 20
2. Veronica Fagerland, 9056 Mortenhals, (NSG)	t. 77 72 57 81
3. Ewa Wallin, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo, (NSG Semin AS)	t. 23 08 47 75
4. Tormod Ådnøy, IHA, Postboks 5025, 1432 Ås, (NLH)	t. 64 94 79 96
5. Heiko Paulenz, Team Semin AS, Postboks 8146 Dep., 0033 Oslo	t. 22 59 70 13

Varamedlemmer:

1. Inger-Johanne Tafjord, Eidsdal, 6215 Eidsdal, (NSG)	t. 70 25 91 02
2. Ola Søgnesand, 6843 Skei i Jølster, (NSG)	t. 57 72 83 59
3. Odd E. Risan, Engan, 7340 Oppdal, (NSG Semin AS)	t. 72 42 46 80
4. Gunnar Klemetsdal, IHA, Postboks 5025, 1432 Ås, (NLH)	t. 64 94 80 10
5. Anne Nordstoga, Team Semin, Postboks 8146 Dep., 0033 Oslo	t. 22 96 48 47

Sekretær: NSG

Avlsrådet for geit, f.o.m. 01.06.06

Medlemmer:

1. Åge Lohn (leder), Nordgård, 2580 Folldal (NSG)	t. 62 49 04 20
2. Veronica Fagerland, 9056 Mortenhals (NSG)	t. 77 72 57 81
3. Ola Søgnesand, Hornnes, 6800 Førde (NSG)	t. 90 99 68 16
3. Helga Kvamsås, TINE Meieriet Vest, Boks 62, 6901 Førde	t. 57 83 36 44
4. Tormod Ådnøy, IHA, Postboks 5003, 1432 Ås (UMB)	t. 64 96 51 35

Varamedlemmer:

1. Inger-Johanne Tafjord, Eidsdal, 6215 Eidsdal (NSG)	t. 70 25 91 02
2. Nina Lorentsen, Middagsbukt, 9050 Storsteinnes (NSG)	t. 77 72 55 10
3. Vibeke Vonheim, Boks 58 1431 Ås (TINE)	t. 64 94 25 60
5. Gunnar Klemetsdal, IHA, Postboks 5003, 1432 Ås (UMB)	t. 64 94 51 13

Sekretær: NSG

Fagforum geit

- Avlsrådet
- Helsetjeneste geit
- GNK og Kjøttbransjens Landsforbund
- Ansatte i NSG, IHA/UMB, TINE m.fl.
- Ledere i avlsutvalg i fylkeslaga i NSG etter behov
- Andre som kan bidra faglig etter avtale med avlsrådet

Utmarksrådet

Medlemmer:

1. Ove Ommundsen (leder), Pundsnes, 4130 Hjelmeland	t. 51 75 04 37
2. Eivind Fossum, 2636 Øyer	t. 61 27 80 46
3. John Helge Steinnes, 9042 Laksvatn	t. 94 80 54 28

Varamedlemmer:

1. Erling Offerdal, Ofredal, 6885 Årdalstangen	t. 57 66 28 27
2. Jarle Helland, 5936 Manger	t. 56 37 31 16
3. Morten Foss, Korsen Fiane, 4900 Tvedestrand	t. 37 16 04 87

Sekretær: NSG

Gjeterhundrådet

Medlemmer:

1. Andreas Groseth (leder), Somdalsbråten, 3525 Hallingby	t. 32 13 06 49
2. Egil Syversbråten, Markane, 6783 Stryn	t. 57 87 79 83
3. Oddbjørn Kaasa, 7530 Meråker	t. 92 22 25 22

Varamedlemmer:

1. Ivar Thoresen, Ytre Levang, 8890 Leirfjord	t. 75 04 89 34
2. Liv Oddny Haugen Hindenes, 5993 Ostereidet	t. 56 36 42 21

Sekretær: NSG

Ull- og klipperådet

Medlemmer:

1. Erling Offerdal (leder), Ofredal, 6885 Årdalstangen	t. 57 66 28 27
2. Sissel Berntsen, Fagtjenesten for ull, Postboks 396 Økern, 0513 Oslo	t. 22 09 21 84
3. Jens Olav Leira, Norske Saueklipperes forening, 2500 Tynset	t. 41 44 21 20

Sekretær: NSG

Marknads- og utviklingsrådet

Medlemmer:

1. Odd E. Risan (leder), Engan, 7340 Oppdal	t. 72 42 46 80
2. Hans Thorn Wittussen, Nortura, Postboks 360 Økern, 0513 Oslo	t. 22 09 21 00
3. Endre Myhr, KLF, Postboks 6279 Etterstad, 0603 Oslo	t. 23 24 44 70
4. Gjermund Stormoen, TINE BA, Postboks 9051 Grønland, 0133 Oslo	t. 22 93 88 00

Sekretær: NSG

Pelssaunemnda

Medlemmer:

1. Leif Arne Nordheim (leder), Lauvhaug, 6856 Sogndal	t. 57 67 14 88
2. Atle Arnesen, 6140 Syvde	t. 70 02 34 44
3. Knut Sveinung Kleppa, 4130 Hjelmeland	t. 98 23 67 30

Sekretær: NSG

NSG Semin AS

Odd E. Risan (leder), Engan, 7340 Oppdal	t. 72 42 46 80
Magnhild Nymo, Nymoen, 9372 Gibostad	t. 77 84 79 19
Bjørn Høyland, Høyland, 4340 Bryne	t. 51 48 83 07
Åge Lohn, Nordgård, 2580 Folldal	t. 62 49 04 20
Lars Erik Wallin, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo	t. 23 08 47 96

Arbeidsgruppe – Krafttak for småfeholdet

Medlemmer:

Odd E. Risan, Engan, 7340 Oppdal	t. 72 42 46 80
Erik Fløystad, Austre Moland, 4849 Arendal	t. 37 03 34 92
Magnhild Nymo, Nymoen, 9372 Gibostad	t. 77 84 79 19
Lars Erik Wallin, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo	t. 23 08 47 96
Trygve Brandrud, Nortura	t. 22 09 21 00
Anders Huus, Norges Bondelag	t. 22 05 45 00
Reidun Lisbeth Svarstad, Norsk Bonde- og Småbrukarlag	t. 57 79 23 40

Arbeidsgruppe – Evaluering av Norsk Ullstandard og objektivt kontrollsystem

Fra NSG:

Odd E. Risan, Engan, 7340 Oppdal	t. 72 42 46 80

Arbeidsgruppe - Helsepyramide

Fra NSG:

Øvind Gurandsrud, Iledalsveien 24, 3410 Sylling	t. 32 85 63 38
Thor Blichfeldt, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo	t. 23 08 47 72

Genressursutvalget for husdyr

Fra NSG:

Medlem: Lars Erik Wallin, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo	t. 23 08 47 96

Kontaktutvalget for rovviltforvaltning

Fra NSG:

Odd E. Risan, Engan, 7340 Oppdal	t. 72 42 46 80
Ove Ommudsen, Pundsnes, 4130 Hjelmeland	t. 51 75 04 37

Nordisk dyreartsgruppe sau og geit

Fra NSG:

Medlem: Lars Erik Wallin , Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo t. 23 08 47 96

Representantskapet til Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Fra NSG:

Medlem: Odd E. Risan, Engan, 7340 Oppdal t. 72 42 46 80

Varamedl: Erik Fløystad, Austre Moland, 4849 Arendal t. 37 03 34 92

Rådgjevande gruppe for geitespørsmål for styret i TINE BA

Fra NSG:

Medlem: Lars Erik Wallin, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo t. 23 08 47 96

Observatør: Magnhild Nymo, Nymoen, 9372 Gibostad t. 77 84 79 19

Samarbeidsrådet for Helsetjenesten for geit

Fra NSG:

Ingrid Arneng, Søre Skjel, 2940 Heggenes t. 61 34 01 98

Ingunn Nævdal, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo t. 23 08 47 99

Samarbeidsrådet for Sauekontrollen og Helsetjenesten for sau

Fra NSG

Erling Offerdal, Ofredal, 6885 Årdalstangen t. 57 66 28 27

Thor Blichfeldt, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo t. 23 08 47 72

Styret i BSF-sentralt

1. Vararepresentant for 2 år:

Vivi Lindholm, Postboks 35, 2031 Nannestad t. 97 71 34 13

Team Semin

Fra NSG:

Medlem: Lars Erik Wallin, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo t. 23 08 47 96

Varamedl: Arne Flatebø, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo t. 23 08 47 94

Prosjekt Øko Sau

Fra NSG:

Lars Erik Wallin, Postboks 2323 Solli, 0201 Oslo t. 23 08 47 96

Lars Kveberg, Østvang, 2480 Koppang t. 62 46 39 44

VI STYRETS MELDING 2006

STYRETS MELDING 2006

I henhold til krav i regnskapsloven mener styret at årsmeldinga gir et godt bilde av arbeidet og organisasjonsdrifta i Norsk Sau og Geit.

NSG er en medlemsorganisasjon for småfeholdere i Norge, der virksomheten i hovedsak er organisasjonsmessige og faglige oppgaver for medlemmene, samt sauen og grisas plass i norsk landbruk. Virksomheten drives med et hovedkontor i Parkveien 71 i Oslo, samt en underavdeling i tilknytning til Universitetet for Miljø- og Biovitenskap(UMB) på Ås i Akershus.

Oppgavene til avdelingen ved UMB er kontinuerlig forskning og utvikling på saue- og griseavl. Måletning er best mulige produkt basert på friske dyr som til enhver tid optimalt kan utnytte de naturlige produksjonsforholdene i Norge.

Året 2006 har vært preget av mange arbeidsoppgaver og organisatoriske utfordringer. Ansatte og tillitsvalgte har søkt å løse arbeidsoppgavene på beste måte.

I takt med den generelle nedgangen i antall yrkesutøvere i småfeholdet i Norge, har det også i 2006 vært en nedgang i medlemsantallet i NSG. Denne nedgangen var på 4,5 %, noe som er et forbedret resultat i forhold til året før.

NSG arbeider aktivt for å løse samfunnsmessige og næringsmessige oppgaver.

NSG arbeider for å innfri kravene i lov om likestilling. Pr 31.12.2006 var kvinneandelen på 53% i administrasjonen og 37,5% i den tillitsvalgte ledelsen(styret+ordførere).

Styret anser arbeidsmiljøet i NSG for å være godt.

Sykefraværet ble nesten halvert i 2006 i forhold til året før, men er fremdeles relatert til noen langtidssykemeldte medarbeidere. Totalt var det 247 dager sykefravær i regnskapsåret. Dette tilsvarer 7,7 % av total arbeidstid.

Styret vurderer imidlertid sykdomsfraværet som ikke arbeidsrelatert.

NSG driver ikke en virksomhet som medfører betydelig påvirkning av det ytre miljø. Organisasjonen arbeider med en miljøprofil. Vanlig avfall leveres i henhold til det kommunale avfallsopplegget, med papir/papp utsortert.

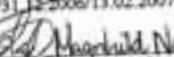
Årregnskapet viser et underskudd på kr 3.111,-. Dette er et væsentlig bedre resultat enn det var lagt opp til i budsjettet med et underskudd på kr 250.000,-. I forhold til budsjettet var det en svikt i medlemskontingensten, men styret har i løpet av året satt i verk tiltak for å redusere den negative effekten av denne inntektstapen.

Styret kjenner ikke til forhold som tilsier noe annet enn en god forutsetning for videre drift.

Oslo 31.12.2006/13.02.2007

Odd E. Risan
leder

Erik Flyvstad
nestleder

Magnhild Nysævi
styremedlem

Ove Ommundsen
styremedlem

Erling Offerdal
styremedlem

Ingrid Arnevig
styremedlem

Øyvind Ostranderud
styremedlem

VII REKNESKAP 2006

Resultatregnskap 2006

	Noter	Regnskap 2006	Budsjett 2006	Regnskap 2005
Driftsinntekter				
Kontingent		7 275 518	7 620 000	7 618 901
Annonseinntekt		1 217 274	1 200 000	1 090 652
Refunderte kostnader og tilskudd	1	10 682 827	11 806 000	10 241 527
Salgsinntekter		760 360	180 000	740 171
Andre driftsinntekter	2	82 350	70 000	81 510
Leieinntekter		663 000	553 000	516 500
Sum driftsinntekter		20 681 329	21 429 000	20 289 261
Driftskostnader				
Refundert kontingent		1 623 830	1 820 000	1 825 410
Varekjøp		48 955	85 000	64 457
Sau og Geit		1 552 655	1 600 000	1 907 634
Lønnskostnader, inkl. honorar tillitsvalgte	3	7 054 313	7 100 000	7 054 274
Andre sosiale kostnader		0	0	1 905
Avskrivning	10	96 550	90 000	84 903
Lokaler, eiendom	4	572 861	318 000	246 926
Organisasjons- og kontordrift		2 100 199	2 304 689	2 124 216
Reiser		1 337 265	2 322 000	1 701 705
Avl, organisert beitebruk		6 443 505	6 156 000	5 668 342
Sum driftskostnader		20 830 133	21 795 689	20 679 772
Driftsresultat		-148 804	-366 689	-390 511
Sum finansinntekter		157 479	130 000	135 453
Nedskrivning aksjer NSG Semin as		0	0	-73 900
Sum finanskostnader		-10 112	-12 000	-12 794
Sum finansposter		147 367	118 000	48 759
Resultat før skatt		-1 437	-248 689	-341 752
Skattekostnad		-1 674	-1 311	-1 311
Årsresultat	9	-3 111	-250 000	-343 063
Disponering av årsoverskudd /dekking av årsunderskudd:				
Overføres opptjent egenkapital		0		0
Dekkes av opptjent egenkapital		3 111		343 063
Sum disponeringer		3 111		343 063

Balanse pr 31.12.2006

	Note	2006	2005
Aktiva			
<i>Anleggsmidler</i>			
Bygning/tomt	10	1 745 300	1 745 300
Inventar, utstyr, medlemssystem	10	81 000	177 500
Sum varige driftsmidler		1 826 300	1 922 800
<hr/>			
Aksjer / andeler	8	341 000	140 000
Sum anleggsmidler		2 167 300	2 062 800
<hr/>			
<i>Omløpsmidler</i>			
Varelager		144 490	120 800
Kunder	6	828 675	172 341
Lån til NSG Semin as		1 186 193	301 750
Andre kortsiktige fordringer	7	795 332	611 943
Sum fordringer		2 954 690	1 206 834
<hr/>			
Kontanter, bankinnskudd	5	7 846 913	7 780 730
Sum omløpsmidler		10 801 603	8 987 564
<hr/>			
Sum aktiva		12 968 903	11 050 364
<hr/>			
Gjeld og egenkapital			
<i>Eigenkapital</i>			
Opptjent egenkapital	9	4 457 626	4 460 737
Sum egenkapital		4 457 626	4 460 737
<hr/>			
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		4 805 054	4 236 516
Forskuddstrekk, arb.giv.avg., mva		756 743	656 927
Skyldige feriepenger		458 525	556 743
Betalbar skatt		1 674	1 311
Mellomregnskap Landbruksdept.		689 749	597 265
Annen kortsiktig gjeld		1 799 532	540 865
Sum kortsiktig gjeld		8 511 277	6 589 627
<hr/>			
Sum gjeld og egenkapital		12 968 903	11 050 364

Spesifikasjon og noter til regnskapet 2006

Regnskapet til Norsk Sau og Geit er et totalregnskap som inkluderer Avlsrådet for sau, Avlsrådet for geit og Organisert beitebruk (beitekonsulent).

Regnskapsprinsipp

Årsregnskapet er sammensatt av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger - og er i samsvar med regnskapslov, NRS nr 8 Små foretak og god regnskapsskikk i Norge pr. 31.12.2006. Årsregnskapet er basert på de grunnleggende prinsippene om historisk kost, sammenlignbare opplysninger, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet.

1 - Refunderte kostnader og tilskudd

Jordbruksavtalemidler (LMD)	9 570 000	
* til NSG Semin AS	-2 966 162	6 603 838
Omsetningsrådet	2 055 000	
TINE	200 000	
Gjensidige	70 000	
Andre tilskudd	1 000	
Forskningsrådet	1 118 201	
Offentlige midler (SLF)	634 788	10 682 827

2 - Andre driftsinntekter

Deltakeravgift	82 350
----------------	--------

3 - Lønnskostnader

Lønnskostnader er sammensatt av følgende poster:

	2006	2005
Lønninger	5 334 390	5 293 009
Folketrygdavgift	836 398	862 278
Pensjonskostnader	287 514	388 519
Andre honorar-/lønnkostnader	589 080	510 468
Sum lønnkostnader	7 047 382	7 054 274

Gjennomsnittlig antall ansatte	15	16
--------------------------------	----	----

OTP - Pensjonspremiefond

Norsk Sau og Geit er omfattet av krav til obligatorisk tjenestepensjon. Eksisterende ordning tilfredstiller kravene.

Laget har sin pensjonsforsikring i Vital Forsikring ASA. Innbetalt pensjonspremie gir avkastning som blir godskrevet laget sitt premiefond i Vital. Midlene i fondet kan bare brukes til å dekke pensjonspremie.

I 2006 er det bokført kostnader til pensjonspremie med kr. 287.514.

Fondet som pr. 31.12.2006 utgjør kr. 377.079 er ikke tatt med i balansen.

Generalsekretær, styreleder og nestleder

Generalsekretær har i 2006 mottatt kr. 605.296 i lønnsgodtgjørelse.

Generalsekretæren har telefon- og pensjonsordning og dekning av reiseutgifter etter statens satser.

Honorar til styret i laget utgjør kr. 287.180.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar utgjør kr. 62.666. Dette er fordelt slik:

Revisjon	58 166	
Særattestasjoner	2 500	
Faglig bistand	2 000	
		<hr/>
	62 666	

4 - Vedlikehold Parkvn 71

Det vesentligste av vedlikehold av Parkvn 71 gjelder reparasjon av murfasade og takrenner i bakgården.

5 - Bankinnskudd

Av innstående bankinnskudd er følgende konti bundne midler:

Konto for skattetrekk	482 191	
Konto for LMD midler	4 068 361	
Konto for sikringsfondet	1 362 168	5 912 720
		<hr/>

Skyldig skattetrekk pr 31.12.2006 utgjør 433 561

6 - Kunder

Fordringene er ført opp med pålydende verdi og det er gjort en avsetning for forventet tap.

7 - Andre kortsiktige fordringer

Lønnsforskudd	1 691	
Opptjent ikke utbetalte tilskudd	719 374	
Opptjent leieinntekt	54 500	
Forskuddsbetalte kostnader	19 767	795 332
		<hr/>

8 - Aksjer / andeler

	Bokf.verdi	Historisk kostpris
NSG Semin AS	236 000	309 900
	<hr/>	
	236 000	309 900
<i>Andre:</i>		
Team Semin BA	100 000	100 000
Nationen AS	5 000	5 000
	341 000	414 900

Laget eier 100% av aksjene i NSG Semin AS.

Laget eide tidligere selskapet sammen med Geno men kjøpte Genos 34% andel i 2006 for kr. 51.000. NSG har senere skutt inn kr. 150.000 i ny aksjekapital i NSG Semin as.

NSG Semin as driver virksomhet som er vesentlig forskjellig fra virksomheten i Norsk Sau og Geit. En har av den grunn ikke utarbeidet konsolidering.

NSG Semin as leier kontorlokaler/-tjenester og daglig leder hos Norsk Sau og Geit.

9 - Eigenkapital

Opptjent egenkapital 1.1.	4 460 737
Årsunderskudd	-3 111
Opptjent egenkapital 31.12.	4 457 626

10 - Maskiner / Parkveien 71

	Ansk.kost	Tilgang	Avgang	Akkumulert avskrivning	Verdi 31-12-06	Årets avskrivning %	Sum
Medlemssystem	235 288		0	188 288	47 000	25	58 800
Alarmanlegg	90 394		0	61 994	28 400	25	22 500
Office datautstyr	61 142	0	0	55 542	5 600	25	15 200
Sum inventar	386 824	0	0	305 824	81 000		96 500
Parkvn 71 bygg	2 032 486		0	327 186	1 705 300	0	0
Parkvn 71 tomt	40 000		0	0	40 000	0	0
Sum bygg/tomt	2 072 486		0	327 186	1 745 300		0
Total sum					1 826 300		96 500

Bygningen i Parkvn. 71 blir ikke avskrevet fordi virkeleg verdi er vurdert som vesentleg høyere enn bokført verdi. En kjenner heller ikke til forhold som tilsier at det vil oppstå verdifall på eiendommen.

Oslo, 31.12.2006 / 13.2.2007

Odd E Risan
leder

Ingrid Arnesen
styremedlem

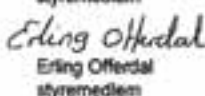
Øvind Gurandrud
styremedlem

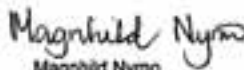
Erik Fløysted
nestleder

Ove Ommundsen
styremedlem

Erling Offerdal
styremedlem

Magnhild Nymo
styremedlem

Lars Erik Wallin
konst. Generalsekretær

VIII ANDRE OPPLYSNINGER OG STATISTIKKER

DRIFTSGRANSKINGANE

Kjelde: Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning

Sauehaldet:

Familiens arbeidsforteneste pr. årsverk:

År	50-100 da	100-200 da	Alle bruk
1980	31 200	49 500	38 500
1985	28 000	49 200	39 500
1990	21 800	49 800	42 500
1995	12 841	57 431	36 588
1997	(2 014)	65 422	41 048
1998	17 745	82 267	59 896
1999	19 020	76 187	49 591
2000	30 435	82 426	69 507
2001	-611	50 054	44 071
2002	-300	47 300	46 500
2003	361	63 737	47 142
2004	22 624	69 642	66 661
2005	24 846	67 274	71 591

Geitehaldet:

Familiens arbeidsforteneste pr. årsverk:

År	50-100 da	100-200 da	Alle bruk
1980	48 100		50 900
1985	60 500		58 000
1990	97 200	91 500	96 500
1995	91 841	110 822	102 204
1997	81 107	125 069	99 073
1998	104 347	135 777	118 138
1999	90 321	113 375	102 523
2000	132 224	135 063	131 168
2001	113 490	116 874	114 045
2002	155 500	130 600	135 000
2003	149 671	130 276	137 500
2004	156 619	143 923	146 045
2005	155 833	161 460	154 368

UTVIKLINGA I SMÅFEHALDET

Kjelde: Statens landbruksforvaltning

Tala gjeld pr. 1. januar

År	Tal bruk med sau	Tal v.f.s.	Flokk-storl.	Tal bruk m/m.geit	Tal m.geit	Flokk-storl.
1985	33 815	1 077 469	32	1 354	74 030	55
1990	26 394	1 009 793	38	1 117	64 894	58
1995	24 355	1 041 680	43	975	59 855	61
1997	23 382	1 015 252	43	877	58 758	67
1998	22 717	1 049 075	46	826	55 474	67
1999	21 989	1 071 495	49	769	53 269	69
2000	21 644	1 081 633	50	727	53 091	73
2001	21 371	1 112 186	52	677	50 859	75
2002	20 783	1 126 183	54	623	47 651	76
2003	18 716	1 093 354	58	591	47 087	80
2004	17 642	1 109 367	63	571	46 292	81
2005	16 717	1 083 685	65	558	46 066	83
2006	15 937	1 059 441	66	524	43 970	84

Frå 1994 til 1997 er det berre avlssauer (kode 130) som inngår i tall vinterføra sau. Frå 1998 er det sau føra over 1. mars som ligg til grunn for talla, (kode 131 er slått saman med kode 130). Frå 2004 er det brukt tall bruk med sau over 1 år og summen av dyretalet som inngår i kode 133, 137 og 138)

PRODUKSJON / FORBRUK AV SAUEKJØT

Kjelde: Budsjettnemnda for jordbruket

År	Salg og hjemmeforbruk tonn
1960	14 870
1970	16 648
1980	18 459
1985	24 150
1990	23 377
1995	25 211
2000	23 499
2001	24 482
2002	25 145
2003	24 534
2004	26 233
2005 *	26 137
2006 **	25 665

* Foreløpige regnskapstall,

** Budsjett

SLAKTEVEKTER

Kjelde: Fagsenteret for kjøtt

Medel slaktevekter for sau og lam.

År	Lam, kg	% *-lam
1970	15,8	-
1975	17,3	30
1980	16,8	28
1985	16,7	29
1990	17,9	40
1996	17,3	11
2000	18,1	12
2001	18,0	13
2002	18,2	18
2003	18,1	23
2004	18,4	27
2005	18,4	32
2006	18,3	41

* Fra 1996 er stjernelam lammeslakt mellom 17 og 23 kg, klasse O+ eller bedre, i fettgruppe 1+ til og med 2+.

SAUEKONTROLLEN

Kjelde: Sauekontrollen/Animalia (Fagsenteret for kjøtt)

År*)	Tal	Kontrollerte dyr		Tal	Haustvekt	Avdrått
	buskappar i kontr.	Tal	%	g. lam pr. v.f.s.	pr. lam kg	pr. v.f.s. kg
1962	-	35 174	4,2	1,17	39,2	45,9
1980	4 729	188 942	21,8	1,40	42,1	58,9
1985	5 577	271 683	25,2	1,46	41,9	60,8
1990	5 594	284 440	28,4	1,55	43,7	67,7
1995	5 367	303 828	29,2	1,54	42,9	65,0
1996	5 310	298 687	29,4	1,51	42,8	62,7
1997	5 149	287 627	28,3	1,53	43,3	65,0
1998	5 061	285 133		1,54	42,5	64,2
1999	4 912	278 470		1,62	42,8	69,0
			Fødte lam per søye	Lammetap %		
2000	4 929	291 673	1,87	10,8	44,0	67,4
2001	4 872	299 976	1,91	12,0	43,6	66,1
2003	4 600	307 434	1,95	12,0	43,4	66,0
2004	4 402	309 573	1,94	11,4	44,3	66,2
2005	4 140	303 058	1,95	11,6	44,6	70,5
2006	3 936	291 925	2,00	12,9	44,5	67,3

ULLPRODUKSJONEN

Kjelde: Fagtjenesten for ull/Animalia (Fagsenteret for kjøtt)

År	Samvirke mottak tonn	Privat mottak tonn	I alt tonn
1975	3 811	470	4 281
1985	5 225	165	5 390
1990	4 902	62	4 964
1995	4 283	1 145	5 428
2000	3 713	1 244	4 957
2001	3 844	1 248	5 092
2002	4 000	1 154	5 154
2003	3 875	1 210	5 085
2004	3 865	1 207	5 072
2005	3 858	1 205	5 064

ULLKLASSIFISERING

Kjelde: Fagtenesten for ull/ Animalia (Fagsenteret for kjøtt)

Prosentvis fordeling mellom dei viktigaste ullklassane:

Klasse	1990	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
A	7	6	7	7	7	7	8	7	7	7	7	7	7
B	13	13	14	14	14	14	14	15	14	14	14	14	13
C	35	34	34	35	37	39	41	39	39	39	39	40	44
F	9	10	10	10	10	9	10	8	7	7	7	6	6
Andre	37	37	35	34	34	31	27	31	33	33	33	33	30
<hr/>													
A I	88	86	89	90	90	89	89	89	88	88	91	86	84
A II	12	14	11	10	10	11	11	11	12	12	9	14	16
B I	69	68	70	70	68	72	72	73	76	78	80	77	76
B II	31	32	30	30	32	28	28	27	24	22	20	23	23
C I	81	81	81	82	83	84	84	85	84	83	85	84	78
C II	19	19	19	18	17	16	16	15	16	17	15	16	23
FI	53	54	48	47	48	50	49	48	46	44	50	48	39
F II													61

GEITMJØLKPRODUKSJONEN

Kjelde: Budsjettnemnda for jordbruket

Dei siste åra er det blitt produsert slike mengder geitmjølk:

1960	20,0	mill. liter
1970	24,5	" "
1980	24,9	" "
1990	27,3	" "
1995	24,8	" "
1996	23,8	" "
1997	23,2	" "
1998	22,6	" "
1999	21,7	" "
2000	21,1	" "
2001	20,3	" "
2002	21,0	" "
2003	20,8	" "
2004	21,0	" "
2005 *	21,7	" "
2006 **	21,0	" "

* Foreløpige regnskapstall

** Budsjett

GEITEKONTROLLEN

Kjelde: Husdyrkontrollen

År	Tal års- geiter	Tal bu- skapar	Års- geiter pr. buskap	Kg mjølk pr. års- geit	% pro- tein	% lak- tose	% feitt	Kr.før pr. års- geit, Fem mj., Fem til kontr.	Kr.før /100 kg slutning til kontr.	*) %
1952	4 107	-	-	421	-	-	3,53	-	-	4,8
1952	4 107	-	-	421	-	-	3,53	-	-	4,8
1955	5 552	389	14,3	387	-	-	3,61	-	-	6,4
1960	7 321	399	18,3	441	-	-	3,56	-	-	10,5
1970	10 369	347	29,9	590	-	-	3,47	-	-	16,2
1980	23 932	441	54,3	596	2,80	-	3,19	-	-	41,1
1990	31 735	502	63,2	577	2,81	-	3,26	-	-	51,3
1995	33 344	514	64,9	572	2,67	4,26	3,38	224	46	57,5
1996	33 798	517	65,4	564	2,66	4,25	3,37	196	41	58,3
1997	33 005	498	66,3	553	2,68	4,20	3,41	203	43	60,6
1998	32 228	483	66,7	559	2,69	4,25	3,42	213	45	60,6
1999	31 423	445	70,6	556	2,70	4,13	3,49	219	46	60,9
2000	31 027	432	71,8	560	2,67	4,09	3,52	208	41	62,5
2001	32 975	451	73,1	558	2,69	4,13	3,65	218	43	70,7
2002	33 337	436	76,5	577	2,94	4,23	3,50	225	43	72,1
2003	34 126	434	78,7	576	2,92	4,20	3,60	225	43	75,7
2004	32 710	402	81,4	592	2,99	4,27	3,73	248	45	74,0
2005	32 385	392	82,6	617	2,97	4,29	3,73	255	45	74,1
2006	33 105	401	82,7	628	3,01	4,32	3,77	266	44	82,2

*) Fra 1989 er tilslutningsprosenten regnet ut etter antall buskaper som er med i kontrollen. Før 1989 var det % geiter som var med i kontrollen.

- SAMARBEIDSADVOKATEN -

 ADVOKATFIRMA
FOLKMAN, SLOTTØY & CO AS

POSTBOKS 570, 6803 FØRDE
TLF/FAKS: 578 33 900 / 578 33 901
POST@FOLKMAN.NO
WWW.FOLKMAN.NO

MANGE MULIGHETER med norsk chevre fra Haukeli

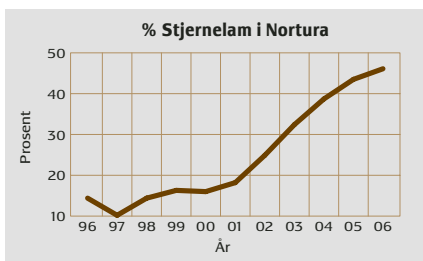
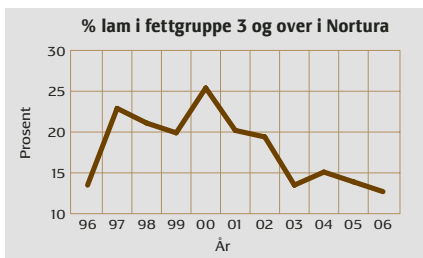
www.tine.no

Best på sau sammen med oss!

Fokus på fagarbeid med vekt på kvalitet og økonomi gir resultater!

Gilde

Prøv våre nye rådgivningspakker:

- DriftsRåd
- HelseRåd
- ByggRåd
- KSL -Råd
- ØkonomiRåd
- GruppeRåd

<http://medlem.nortura.no>